

SÜBVANSİYONLAR VE TELAFİ EDİCİ TEDBİRLER ANLAŞMASI

Üyeler aşağıdaki hususlar üzerinde *mutabık kalmışlardır*:

BÖLÜM I : GENEL HÜKÜMLER

Madde 1

Sübvansiyon Tanımı

1.1 Bu Anlaşma amacıyla aşağıdaki hususların gerçekleşmesi halinde sübvansiyonun mevcut olduğu kabul edilecektir:

(a)(1) herhangi bir Üyenin sınırları içinde (bu Anlaşma'da "hükümet" olarak anılmaktadır) hükümet veya kamu organları tarafından mali katkıda bulunuluyorsa, bir başka deyişle:

(i) herhangi bir hükümet uygulaması fonların doğrudan transferini (örneğin, yardım, kredi ve öz sermaye akıtılması), fon veya borçların olası doğrudan transferini (örneğin, kredi teminatları) kapsıyorsa;

(ii) aksi takdirde ödenmesi gereken hükümet gelirlerinden vazgeçiliyor veya tahsil edilmiyorsa (örneğin, vergi kredileri gibi mali teşvikler)¹;

(iii) herhangi bir hükümet genel altyapı dışında mal veya hizmet temin ediyor veya mal satın alıyorsa;

(iv) herhangi bir hükümet bir fon mekanizmasına ödeme yapıyorsa veya normal olarak hükümetin yetkisinde olan yukarıda (i)'den (iii)'ye kadar olan maddelerde belirtilen tipte bir veya birden fazla işlevi yürütmek üzere özel bir organı görevlendiriyor veya yürütmesi için talimat veriyorsa ve uygulama normal olarak hükümetlerce izlenen uygulamadan gerçek anlamda farklı değilse;

veya

(a)(2) GATT 1994, Madde XVI hükümlerindeki anlamda herhangi bir şekilde gelir veya fiyat desteklemesi sözkonusu ise;

ve

(b) bu sübvansiyonla bir fayda sağlanıyorsa.

¹GATT 1994 Madde XVI hükümlerine (Madde XVI'nın Notu) ve bu Anlaşmanın I'den III'e kadar olan Eklerinin hükümlerine göre, ihraç edilen bir ürünün yurtiçi tüketime tahsis edilen benzer üreni uygulanan vergi veya resimlerden muaf tutulması veya bu vergi veya resimlerin tahakkuk eden tutarı aşmayan bir tutarda iade edilmesi sübvansiyon olarak addedilmeyecektir.

1.2 Paragraf 1'de tanımlanan bir sübvansiyon, yalnızca bu sübvansiyonun Madde 2 hükümlerine göre özgül (spesifik) olması halinde, Bölüm III veya V hükümlerine tabi olacak veya Bölüm II hükümlerine tabi olacaktır.

Madde 2

Özgüllük

2.1 Madde 1 paragraf 1'de tanımlanan bir sübvansiyonun, sübvansiyonu veren mercinin yetki alanı içindeki bir işletmeye veya sanayiye veya işletme veya sanayi grubuna (bu Anlaşma'da "belirli işletmeler" olarak anılacaktır) özgül olup olmadığını belirlemek için aşağıdaki ilkeler uygulanacaktır:

(a) Sübvansiyonu veren merci veya sübvansiyonu veren mercinin faaliyetlerinin tabi olduğu mevzuat, sübvansiyona erişim olanağını açıkça belirli işletmelerle sınırladığı takdirde, bu sübvansiyon özgül olacaktır.

(b) Sübvansiyonu veren merci veya sübvansiyonu veren mercinin faaliyetlerinin tabi olduğu mevzuat, sübvansiyon almak için uygunluğu ve sübvansiyon tutarını yöneten nesnel ölçütler veya koşullar² tesbit ettiği takdirde, uygunluğun otomatik olması ve bu ölçüt ve koşullara kesinlikle uyulması şartıyla özgülük sözkonusu olmayacaktır. Doğruluğun tesbit edilebilmesi için ölçüt veya koşullar yasada, yönetmelikte veya başka resmi belgelerde açıkça belirtilmelidir.

(c) alt-paragraf (a) ve (b)'de yer alan ilkelerin uygulanması sonucunda herhangi bir sübvansiyonun özgül değilmiş gibi görünmesine rağmen, sübvansiyonun esasen özgül olabileceğine inanmak için geçerli nedenler mevcutsa, başka etkenler dikkate alınabilir. Bu etkenler aşağıda belirtilmiştir: bir sübvansiyon programının sınırlı sayıda belirli işletme tarafından kullanılması, sübvansiyonun çoğunlukla belirli işletmeler tarafından kullanılması, nisbetsiz büyük tutarlarda sübvansiyonun belirli işletmelere verilmesi ve sübvansiyonu veren makamın sübvansiyonu verme kararını alırken takdir yetkisini nasıl kullandığı³. Bu alt- paragraf uygulanırken, sübvansiyonu veren mercinin yetki alanı içindeki ekonomik faaliyetlerin çeşitliliği ve sübvansiyon programının uygulandığı sürenin uzunluğu dikkate alınacaktır.

2.2 Sübvansiyonu veren mercinin yetki alanı içinde belirlenmiş bir coğrafik bölgede bulunan belirli işletmelerle sınırlı olan bir sübvansiyon özgül addedilecektir. Genelde uygulanan vergi oranlarının bu konuda yetkili hükümetin tüm düzeylerinde tesbit edilmesi veya değiştirilmesi, bu Anlaşma'da özgül bir sübvansiyon olarak kabul edilmeyecektir.

²Bu Anlaşmada kullanılan nesnel ölçüt veya koşullar tarafsız olan, diğerlerine kıyasla belirli işletmeleri gözetmeyen ve personel sayısı veya işletme ölçüğü gibi yatay uygulamalı ve ekonomik nitelikte ölçüt veya koşullar anlamındadır.

³Bu konuda özellikle, sübvansiyon başvurularının reddedilme veya onaylanma sıklığı ve bu kararların gerekçeleri dikkate alınacaktır.

2.3 Madde 3 hükümleri kapsamına giren her türlü subvansiyon özgül addedilecektir.

2.4 Bu Madde hükümleri kapsamında yapılan özgüllük tesbiti olumlu kanıtlara dayanılarak açıkça doğrulanacaktır.

BÖLÜM II : YASAKLANMIŞ SÜBVANSİYONLAR

Madde 3

Yasaklar

3.1 Tarım Anlaşması'nda belirtilen durumlar dışında, Madde 1'deki anlamıyla aşağıdaki subvansiyonlar yasaklanacaktır:

(a) hukuken veya gerçekten⁴, Ek I'de⁵ belirtilenler de dahil olmak üzere, tek başına veya diğer birkaç koşuldaki biri olarak ihracat performansına bağlı olan subvansiyonlar;

(b) tek başına veya diğer birkaç koşuldaki biri olarak ithal mallar yerine yerli malların kullanımına bağlı olan subvansiyonlar.

3.2 Üyeler paragraf 1'de belirtilen subvansiyonları vermeyecek veya idame ettirmeyeceklerdir.

Madde 4

Telafi Yöntemleri

4.1 Herhangi bir Üye bir başka Üye tarafından yasaklanmış bir subvansiyonun verildiği veya idame ettirildiği kanaatine vardığı takdirde, bu Üye diğer Üye ile istişarelerde bulunulmasını talep edebilir.

4.2 Paragraf 1 çerçevesinde sunulacak istişare talebi sözkonusu subvansiyonun mevcudiyeti ve niteliği ile ilgili mevcut delillere ilişkin bir beyanı içerecektir.

4.3 Sözkonusu subvansiyonu verdiği veya idame ettirdiğine inanılan Üye, paragraf 1 çerçevesinde istişare talebinde bulunulduğunda, mümkün olan en kısa zamanda istişarelere girecektir. İstişarenin amacı durumla ilgili gerçekleri açıklığa kavuşturmak ve karşılıklı olarak kabul edilecek bir mutabakata varmak olacaktır.

⁴Maddi deliller, hukuken ihracat performansı şartına bağlanmış bir subvansiyonun verilmesinin gerçekte fiili veya tahmin edilen ihracata veya ihracat kazançlarına bağlandığını gösterdiği takdirde, bu standart yerine getirilmiş olur.

⁵Ek I'de ihracat subvansiyonu oluşturmadığı belirtilen önlemler Anlaşmanın bu hükmü veya diğer hükümleri kapsamında yasaklanmayacaktır.

4.4 İstişare talebinden sonra 30 gün⁶ içinde karşılıklı olarak kabul edilecek bir çözüme varılamadığı takdirde, ihtilafların Çözümlemesi Organı ("İÇÖ" = "DSB") oy birliği ile heyet kurulmasına karar vermedikçe, bu istişarelere taraf olan herhangi bir Üye en kısa zamanda bir heyet oluşturulması için konuyu İÇÖ'ya havale edebilir.

4.5 Heyet kurulduktan sonra, sözkonusu önlemin yasaklanmış bir sübvansiyon olup olmadığı konusunda Daimi Uzmanlar Grubu'ndan⁷ (bu Anlaşma'da "DUG" = "PGE" olarak anılacaktır) yardım talep edebilir. Böyle bir talep olduğunda DUG, sözkonusu önlemin mevcudiyeti ve niteliği ile ilgili delilleri derhal inceleyecek ve bu önlemi uygulayan veya idame ettiren Üyeye sözkonusu önlemin yasaklanmış bir sübvansiyon olmadığını açıklama fırsatı tanıyacaktır. DUG varmış olduğu sonuçları panel tarafından belirlenen zaman sınırı içinde heyete bildirecektir. DUG'un sözkonusu önlemin yasaklanmış bir sübvansiyon olup olmadığı konusunda varmış olduğu sonuç heyet tarafından herhangi bir değişiklik yapılmadan kabul edilecektir.

4.6 Heyet, uyuşmazlığa taraf olanlara kesin raporunu verecektir. Bu rapor heyetin yetkisinin ve çalışma şartlarının oluşturulduğu ve belirlendiği tarihten sonra 90 gün içinde bütün Üyelere dağıtılacaktır.

4.7 Sözkonusu önlemin yasaklanmış bir sübvansiyon olduğu tesbit edildiği takdirde, heyet sübvansiyonu veren Üyeye sübvansiyonu gecikmeden geri çekmesini tavsiye edecektir. Heyet tavsiyesinde önlemin geri çekilmesi gereken süreyi belirtecektir.

4.8 Uyuşmazlığa taraf olanlardan herhangi biri temyiz kararı aldığını resmen İÇÖ'ya bildirmedikçe veya İÇÖ oy birliği ile raporu kabul etmeme yönünde bir karar almadıkça, rapor, heyetin raporunun bütün Üyelere dağıtıldığı tarihten itibaren 30 gün içinde İÇÖ tarafından kabul edilecektir.

4.9 Heyet raporunun temyiz edilmesi halinde, Temyiz Organı, uyuşmazlığa taraf olanın temyiz etme kararını resmen bildirdiği tarihten itibaren 30 gün içinde kararını verecektir. Temyiz Organı raporunu 30 gün içinde veremeyeceği kanaatine vardığı takdirde, gecikme nedenlerini ve raporunu vereceği tahmini süreyi yazılı olarak İÇÖ'ya bildirecektir. İşlemlerin süresi hiçbir şekilde 60 günü aşmayacaktır. İÇÖ, temyiz raporu Üyelere dağıtıldıktan sonra 20 gün içinde, oy birliği ile temyiz raporunu kabul etmemeye karar vermedikçe, temyiz raporu İÇÖ tarafından ve koşulsuz olarak uyuşmazlığa taraf olanlarca kabul edilecektir.⁸

4.10 Heyet tarafından belirtilen ve Heyet raporunun veya Temyiz Organı'nın raporunun kabul edildiği tarihten itibaren başlayacak süre içinde İÇÖ'nun tavsiyesine uyulmadığı takdirde, İÇÖ oy birliği ile talebi reddetmeye karar vermedikçe, İÇÖ şikayette bulunan Üyeye uygun olan⁹ telafi edici önlemleri alması için yetki verecektir.

⁶Bu Maddede belirtilen süreler karşılıklı mutabakatla uzatılabilir.

⁷Madde 24 uyarınca kurulmaktadır.

⁸Bu süre esnasında İÇÖ'nun toplanması planlanmamışsa, bu amaçla böyle bir toplantı yapılacaktır.

⁹Bu ifade, bu hükümler çerçevesinde ele alınan sübvansiyonların yasaklanmış olduğu gerçeği ışığında, nisbetsiz olan telafi edici önlemlere izin verildiği anlamına gelmemektedir.

4.11 Uyuşmazlığa taraf olanlardan herhangi birinin İhtilafların Çözümlemesi Mutabakat Metni ("İÇMM"), Madde 22, paragraf 6 çerçevesinde uyuşmazlığın hakeme havale edilmesini talep etmesi halinde, telafi edici önlemlerin uygun olup olmadığı hakem tarafından belirlenecektir.¹⁰

4.12 Bu Maddede özellikle belirtilen zaman süreleri dışında, bu Madde çerçevesindeki uyuşmazlıkların idaresi için İÇMM kapsamında uygulanabilecek zaman süreleri, İÇMM'de öngörülen sürenin yarısı kadar olacaktır.

BÖLÜM III : DAVA EDİLEBİLİR SÜBVANSİYONLAR

Madde 5

Olumsuz Ticari Etkiler

Hiç bir Üye, 1. Madde'deki 1 ve 2'inci fıkralarda belirtilen subvansiyonlardan herhangi birinin kullanımı yoluyla öteki Üyelerin menfaatleri üzerinde olumsuz etki yaratamaz, yani:

(a) başka bir Üyenin yerli sanayiine zarar verilmesi¹¹

(b) GATT 1994 çerçevesinde öteki Üyelere doğrudan veya dolaylı olarak tahakkuk eden menfaatlerin, özellikle GATT 1994'ün II. Maddesi çerçevesindeki imtiyaz menfaatlerinin hükümsüz bırakılması veya zarar verilmesi¹²;

(c) diğer Üyenin menfaatlerine ciddi zarar verilmesi.¹³

Bu Madde, Tarım Sözleşmesi'nin 13. Maddesi'nde öngörüldüğü şekilde tarım ürünlerine uygulanmakta olan subvansiyonlara uygulanmaz.

Madde 6

Ciddi Zarar

6.1 5. Madde'nin (c) fıkrası çerçevesindeki ciddi zararın, aşağıdaki durumlarda mevcut olduğu kabul edilir:

¹⁰Bu ifade, bu hükümler çerçevesinde ele alınan sübvansiyonların yasaklanmış olduğu gerçeği ışığında, nisbetsiz olan telafi edici önlemlere izin verildiği anlamına gelmemektedir.

¹¹"yerli sanayiye zarar" terimi burada, aynen Bölüm V'te kullanıldığı anlamda kullanılmıştır.

¹²"hükümsüz kılma veya zarar verme" terimi işbu Sözleşmede, GATT 1994'ün ilgili hükümlerinde kullanıldığı anlamda kullanılmıştır ve bu tür hükümsüz kılma veya zarar vermenin mevcudiyeti, bu hükümlerin uygulanması usulüne göre belirlenir.

¹³"diğer üyenin menfaatlerine ciddi zarar" terimi, işbu Sözleşmede, GATT 1994'ün XVI. Maddesinin 1. fıkrasında kullanıldığı anlamda kullanılmıştır ve ciddi zarar tehdidini kapsar.

- (a) bir ürünün yüzde 5'i¹⁴ aşan toplam ad valorem subvansiyonu¹⁵
- (b) bir sanayi dalının uğradığı işletme zararlarını karşılayacak subvansiyonlar;
- (c) tekrar meydana gelmeyen ve bu teşebbüs için tekrarlanmayan ve ağır sosyal sorunlardan kaçınmak ve uzun vadeli çözümler geliştirmek için zaman temini amacıyla verilen bir kerelik önlemler dışında bir teşebbüsün uğradığı işletme zararlarını karşılayacak subvansiyonlar;
- (d) borcun doğrudan silinmesi, yani hükümete olan borçların affedilmesi ve borç geri ödemelerini kapsayacak yardımlar.¹⁶

6.2 1. fıkra hükümlerine bakılmaksızın, eğer subvansiyon uygulayan Üye, sözkonusu subvansiyonun 3. fıkrada sıralanan etkilerden herhangi birine yolaçmadığını kanıtlarsa, ciddi zarar bulunmaz.

6.3 5. Maddenin (c) fıkrası çerçevesinde ciddi zarar, aşağıdakilerden bir veya bir kaç meydana geldiğinde oluşur:

- (a) subvansiyonun etkisi, başka bir Üyenin benzer ürününün, subvansiyonu uygulayan Üyenin pazarına ithalatını engelliyorsa;
- (b) subvansiyonun etkisi, başka bir Üyenin bir üçüncü ülke pazarından benzer bir ürünün ihracatını engelliyorsa;
- (c) subvansiyonun etkisi, diğer Üyenin aynı pazardaki benzer bir ürününün fiyatı ile karşılaştırıldığında subvansiyonlu ürünün önemli bir fiyat kırması veya aynı pazarda önemli fiyat baskısı, fiyat depresyonu veya satış kaybı şeklinde ortaya çıkıyorsa;
- (d) subvansiyonun etkisi, önceki üç yıllık dönemdeki ortalama payı ile karşılaştırıldığında subvansiyon uygulayan Üyenin, belirli bir subvansiyonlu asli ürün veya emtiada¹⁷ dünya pazar payının artışı şeklinde ortaya çıkıyorsa ve bu artış, subvansiyonların verildiği dönemde istikrarlı bir eğilim izliyorsa.

6.4 Fıkra 3(b)'nin amaçları için, ihracatın engellenmesi, 7. fıkra hükümlerine tabi olarak, sübvansiyone edilmeyen benzer ürünün zararına olacak şekilde pazardaki göreceli paylarda değişiklik olduğunun kanıtlandığı her türlü durumu kapsar (ilgili ürün için pazar gelişimindeki açık trendleri ortaya koymaya yeterli bir dönemde, normal koşullarda bu süre

¹⁴Sivil uçakların, özel çok taraflı kurallara tabi olması beklendiğinden, bu bentteki eşik, sivil uçaklara uygulanmaz.

¹⁵Toplam ad valorem sübvansiyon, Ek IV hükümlerine göre hesaplanır.

¹⁶Üyeler, bir sivil uçak programı için imtiyaz ücretine dayalı finansmanın, öngörülen satışların düzeyinin altına düşen gerçek satışların düzeyi nedeniyle tamamen geri ödenmemesi durumunda, bunun kendi başına bu bent amaçları için ciddi zarar oluşturmadığını kabul ederler.

¹⁷Sözkonusu ürün veya emtianın ticaretine başka çok taraflı olarak kararlaştırılmış spesifik kurallar uygulanmıyorsa.

en az bir yıldır). "Göreceli pazar payında değişiklik", aşağıdaki durumlardan herhangi birini kapsar: (a) subvansiyonlu ürünün pazar payında bir artış meydana gelirse; (b) subvansiyonlu ürünün pazar payı, subvansiyon olmadığı takdirde düşmesi gereken durumlarda sabit kalırsa; (c) subvansiyonlu ürünün pazar payı, subvansiyon olmadığı takdirde olabileceğinden daha düşük oranda azalırsa.

6.5 Fıkra 3(c) amacı için, fiyat kırma, bu tür fiyat kırmanın subvansiyonlu ürünün fiyatlarının, aynı pazara sürülen sübvansiyone edilmemiş benzer ürünün fiyatları ile karşılaştırılması yoluyla kanıtlanabildiği her türlü durumu kapsar. Bu karşılaştırma, fiyat karşılaştırılabilirliği etkileyen öteki her türlü unsur dikkate alınarak aynı ticaret düzeyinde ve karşılaştırılabilir sürelerde yapılmalıdır. Ancak, eğer bu tür doğrudan karşılaştırma mümkün değilse, fiyat kırmanın mevcudiyeti, ihracat birim değerlerine göre kanıtlanabilir.

6.6 Pazarında ciddi zarar meydana geldiği iddia edilen her Üye, Ek V'in 3. fıkrası hükümlerine tabi olarak, 7. Madde çerçevesinde ortaya çıkan bir ihtilafın taraflarına ve 7. Madde'nin 4. fıkrası uyarınca oluşturulan heyete, ihtilafın taraflarının pazar paylarındaki değişiklik yanısıra ilgili ürünlerin fiyatlarına ilişkin olarak elde edilebilecek bütün bilgileri verir.

6.7 İlgili dönemde aşağıdaki durumlardan herhangi birinin meydana geldiği¹⁸ durumlarda 3. fıkra çerçevesinde ciddi zarara yolaçan engelleme oluşmaz:

(a) şikayetçi Üyeden benzer ürünün ihracatının veya şikayetçi Üyeden ilgili üçüncü üye pazarına ithalatın yasaklanması veya kısıtlanması;

(b) ticari tekel işleten bir ithalatçı hükümet veya ilgili ürünün ticaretini yapan ülkenin, gayri ticari amaçlarla ithalatları şikayetçi Üyeden başka ülke veya ülkelere kaydırması;

(c) şikayetçi Üyeden ihraç edilmek üzere mevcut bulunan ürünün üretimi, kalitesi, miktarı veya fiyatlarını önemli ölçüde etkileyen doğal afetler, grevler, ulaşımda aksamalar veya öteki mücbir sebepler;

(d) şikayetçi Üyeden ihracatları kısıtlayan düzenlemelerin mevcudiyeti;

(e) şikayetçi Üyeden ilgili ürünün ihraç edilmek üzere mevcudiyetinde gönüllü azalma (şikayetçi Üyedeki firmaların, özerk olarak bu ürünün ihracını yeni pazarlara yönelttikleri bir durum dahil);

(f) ithalatçı ülkedeki standartlara ve öteki düzenleyici kurallara uyulmaması.

6.8 7. fıkrada belirtilen koşulların bulunmadığı hallerde, ciddi zararın mevcudiyeti, Ek V hükümleri uyarınca sunulan bilgiler de dahil olmak üzere heyet tarafından elde edilen bilgilere göre belirlenir.

¹⁸Bu fıkrada belirli koşullara değinilmesi gerçeği, kendi içinde bunlara GATT 1994 veya işbu Sözleşme açısından herhangi bir hukuki statü kazandırmaz. Bu koşullar tecrit edilmiş, münferit veya başka türlü önemsiz olmamalıdır.

6.9 Bu Madde, Tarım Anlaşması'nın 13. Maddesinde öngörüldüğü şekilde tarım ürünlerine tatbik edilen subvansiyonlara uygulanmaz.

Madde 7

Hukuki Yollar

7.1 Tarım Anlaşması'nın 13. Maddesinde öngörülenin dışında, bir Üyenin, başka bir Üye tarafından verilen veya sürdürülen 1. Maddede belirtilen herhangi bir subvansiyonun, kendi yerli sanayiine zarar, hükümsüz kılma, engelleme veya ciddi zarara yolaçtığına inanmak için gerekçesi bulunduğu, bu Üye, sözkonusu öteki Üye ile danışmalarda bulunmayı talep edebilir.

7.2 1. fıkra çerçevesinde bir danışma talebi, (a) sözkonusu subvansiyonun mevcudiyeti ve özelliği, ve (b) danışmalarda bulunmak isteyen Üyenin yerli sanayiine verilen zarar, veya hükümsüz kılma veya engelleme veya ciddi zarar¹⁹ konusunda mevcut kanıtların beyanını içermelidir.

7.3 1. fıkra çerçevesindeki danışmalar için talepte bulunulduğunda sözkonusu subvansiyon uygulamasını verdiği veya sürdürdüğüne inanılan Üye, bu danışmalara mümkün olduğu kadar hızlı bir şekilde girer. Danışmaların amacı, duruma ilişkin gerçeklerin açıklığa kavuşturulması ve karşılıklı olarak kabul edilmiş bir çözüm bulunması olmalıdır.

7.4 Danışmaların 60 gün içinde karşılıklı olarak kabul edilen bir çözümle sonuçlanmaması durumunda²⁰, bu danışmalara taraf olan herhangi bir Üye, İhtilafları Çözümleme Organı(IÇO), bir panel oluşturulmaması konusunda konsensüs ile karar almamış ise konuyu bir panel oluşturulması için IÇO'ya havale edebilir. Panelin oluşumu ve çalışma kuralları, oluşturulduğu tarihten itibaren 15 gün içinde belirlenir.

7.5 Panel, konuyu inceler ve nihai raporunu, sorunun taraflarına sunar. Rapor, heyetin çalışma kurallarının belirlenmesi ve oluşturulması tarihinden itibaren 120 gün içinde bütün Üyelere dağıtılır.

7.6 Panelin raporunun bütün Üyelere gönderilmesinden sonra 30 gün içinde ihtilafın taraflarından biri temyizde bulunma kararını IÇO'ya resmen bildirmemişse veya IÇO konsensüsle raporu benimsememeye karar vermemişse bu rapor IÇO tarafından kabul edilir²¹.

¹⁹Talebin, 6. Maddenin 1. fıkrası hükümlerine göre ciddi zarara yol açtığı düşünülen bir subvansiyona ilişkin olması halinde, ciddi zarara ilişkin mevcut kanıtlar, 6. Maddenin 1. fıkrasındaki şartların yerine getirilip getirilmediği konusunda mevcut kanıtlarla sınırlanabilir.

²⁰Bu Maddede belirtilen herhangi bir zaman süresi, karşılıklı anlaşma ile uzatılabilir.

²¹Bu süre içinde IÇO'nun bir toplantı yapması planlanmamışsa, bu toplantı, bu amaçla yapılır.

7.7 Bir panel raporunun temyiz edilmesi durumunda, Temyiz Organı, ihtilafın tarafının, temyiz niyetini resmen bildirdiği tarihten itibaren 60 gün içinde kararını verir. Temyiz Organı, raporunu 60 gün içinde veremeyeceği sonucuna varırsa, gecikmenin nedenleri ile birlikte raporunu sunacağı tahmini süreyi yazılı olarak İÇÖ'ya bildirir. Hiç bir durumda muameleler 90 günü aşamaz. Temyiz raporu, İÇÖ'nun, temyiz raporunu Üyelere gönderilmesinden sonra 20 gün içinde benimsememe konusunda fikir mutabakatı ile bir karar almaması durumunda İÇÖ tarafından benimsenir ve ihtilafın taraflarınca şartsız olarak kabul edilir.²²

7.8 Herhangi bir subvansiyonun, 5. Madde anlamı çerçevesinde başka bir Üyenin çıkarları üzerinde olumsuz etkilere yol açtığı belirlenen bir panel raporu ve Temyiz Organı raporunun benimsenmesi durumunda, bu subvansiyonu veren veya sürdüren Üye, olumsuz etkileri ortadan kaldırmak için uygun adımları atar veya subvansiyonu iptal eder.

7.9 Bu Üyenin, İÇÖ'nun, heyet raporunu veya Temyiz Organı raporunu benimsediği tarihten itibaren altı ay içinde subvansiyonun olumsuz etkilerinin ortadan kaldırmak veya subvansiyonu iptal etmek için uygun adımları atmaması ve tazminat konusunda bir anlaşma olmaması halinde İÇÖ, fikir mutabakatı ile talebi reddetmeye karar vermemişse, şikayetçi Üyeye, mevcut olduğu belirlenen olumsuz etkilerin derecesi ve özelliği ile orantılı karşı önlemler alma yetkisini verir.

7.10 İhtilafın taraflarından birinin, DSU'nun 22. Maddesi'nin 6. fıkrası uyarınca tahkim talebinde bulunması durumunda, hakem, karşı önlemlerin mevcut olduğu belirlenen olumsuz etkilerin derecesi ve özelliği ile orantılı olup olmadığını belirler.

BÖLÜM IV : DAVA EDİLEMİYEN SUBVANSİYONLAR

Madde 8

Dava Edilemeyen Subvansiyonların Belirlenmesi

8.1 Aşağıdaki subvansiyonlar, dava edilemez olarak kabul edilirler²³:

- (a) 2. Madde'nin anlamı çerçevesinde spesifik olmayan subvansiyonlar;
- (b) 2. Madde'nin anlamı çerçevesinde spesifik olan ancak aşağıdaki fıkra 2(a), 2(b) veya 2(c)'de öngörülen bütün şartlara uyan subvansiyonlar.

8.2 Bölüm III ve V hükümlerine bakılmaksızın, aşağıdaki subvansiyonlar, dava edilemezler:

- (a) aşağıdaki şartlarla firmalar veya yüksek öğretim veya araştırma kuruluşları tarafından sözleşme esasına göre yürütülen araştırma faaliyetleri için yardım:^{24, 25, 26}

²²Bu süre içinde İÇÖ'nun bir toplantı yapması planlanmamışsa, bu toplantı, bu amaçla yapılır.

²³Çeşitli amaçlarla hükümet yardımının büyük ölçüde üyeler tarafından sağlandığı ve bu tür yardımın bu Madde hükümleri çerçevesinde dava edilmeme muamelesi görmeye hak kazanmayabileceği gerçeği, kendi içinde üyelerin bu tür yardım sağlama kabiliyetini kısıtlamaz.

²⁴Sivil uçakların, özel çok taraflı kurallara tabi olması beklendiğinden bu bendin hükümleri bu ürüne uygulanmaz.

²⁵DTÖ Anlaşmasının yürürlüğe giriş tarihinden sonra en geç 18 ay içinde²⁴. Maddede öngörülen Subvansiyonlar ve Karşı Tedbirler Komitesi (bu Anlaşmada "Komite" olarak anılmaktadır), 2(a) bendi hükümlerini, bu hükümlerin işletilmesinin iyileştirilmesi için bütün gerekli düzeltmelerin yapılması amacıyla inceler. Komite, mümkün olan düzeltmeleri incelerken bu bentte belirtilen kategori tanımlamalarını, üyelerin,

eğer yardım ²⁷, sinai araştırmanın maliyetinin yüzde 75'inden fazlasını²⁸ veya rekabet öncesi geliştirme faaliyeti maliyetinin yüzde 50'sinden fazlasını ^{29, 30} kapsamıyorsa; ve bu yardım münhasıran aşağıdakilerle sınırlı ise:

(i) personel giderleri (araştırmacılar, teknisyenler ve münhasıran araştırma faaliyetinde istihdam edilen yardımcı personel);

(ii) münhasıran ve sürekli olarak araştırma faaliyeti için kullanılan aletler, teçhizat, arsa ve bina giderleri (ticari olarak elden çıkarılmaları dışında)

(iii) satın alınan araştırma, teknik bilgi, patentler, vs. dahil olmak üzere sadece araştırma faaliyeti için kullanılan danışmanlık ve eşdeğer hizmetlerin maliyeti;

(iv) araştırma faaliyetinin sonucu olarak doğrudan yapılan ilave genel giderler;

(v) araştırma faaliyetinin sonucu olarak doğrudan yapılan öteki değişen maliyetler (malzeme, erzak ve benzeri gibi).

(b) aşağıdaki koşullarla bölgesel kalkınmanın³¹ genel çerçevesi içinde bir Üyenin ülkesindeki elverişsiz konumdaki bölgelere verilen ve spesifik olmayan (2. Madde'nin anlamı çerçevesinde) yardım:

araştırma programlarının yürütülmesindeki deneyimleri ve öteki ilgili uluslararası kuruluşların çalışmalarının ışığında inceler.

²⁶Bu Anlaşmanın hükümleri, yüksek öğretim veya araştırma kuruluşları tarafından bağımsız olarak yürütülen temel araştırma faaliyetlerine uygulanmaz. "Temel araştırma" terimi, sinai veya ticari amaçlarla bağlantılı olmayan genel bilimsel ve teknik bilgilerin genişletilmesi anlamını taşımaktadır.

²⁷Bu bentte anılan dava edilemeyen yardımın izin verilen düzeyleri, bir projenin süresi boyunca yapılan toplam uygun giderler dikkate alınarak belirlenir.

²⁸"Sinai araştırma" terimi, yeni bilgilerin keşfedilmesini amaçlayan planlanmış araştırma veya çözümsel inceleme anlamını taşır. Bu yeni bilgiler, yeni ürünler, işlemler veya hizmetlerin geliştirilmesi veya mevcut ürünler, işlemler veya hizmetlerde önemli iyileştirmeler sağlanmasını amaçlayabilir.

²⁹"Rekabet öncesi geliştirme faaliyeti" terimi, sinai araştırma bulgularının, ticari kullanım kapasitesine sahip olmayan ilk prototip oluşturulması da dahil olmak üzere satışı veya kullanımı amaçlanan yeni, değiştirilmiş veya iyileştirilmiş ürünler, işlemler veya hizmetler için bir plana, proje veya tasarıma dönüştürülmesi anlamını taşır. Ayrıca ürünler, işlemler veya hizmetlerin alternatiflerinin ve ilk demonstrasyonlarının veya kavramsal formülasyonu ve tasarımını kapsayabilir, ancak bunun için bu projelerin ticari uygulama veya ticari yararlanma için dönüştürülemezliği şartı vardır. Bu değişiklikler, iyileştirilmeleri temsil etseler bile mevcut ürünler, üretim serileri, imalat süreçleri, hizmetler, ve öteki devam eden işlemlerde rutin veya periyodik değişiklikleri kapsamaz.

³⁰ Sinai araştırma ve rekabet öncesi geliştirme faaliyetinin kapsayan programlar konusunda dava edilemeyen yardımlar için izin verilen düzey, bu fıkranın (I) ve (v) bentleri arasında düzenlenen bütün uygun maliyetlere göre hesaplanmış yukarıdaki iki kategoriye uygulanabilen dava edilemez yardımın izin verilen düzeylerinin basit ortalamasını aşamaz.

³¹"Bölgesel kalkınmanın genel çerçevesi", bölgesel destekleme programlarının dahili olarak uyumlu ve genel olarak uygulanabilir bölgesel kalkınma politikasının bir bölümünü oluşturduğu ve bölgesel kalkınma subvansiyonlarının, bir bölgenin kalkınması üzerinde hiç bir, ya da hemen hemen hiç bir etkisi olmayan uzak coğrafi noktalarda verilmediği anlamını taşır..

(i) her elverişsiz konumdaki bölge, tanımlanabilir ekonomik ve idari kimliğe sahip açıkça belirlenmiş bitişik coğrafi bir alan olmalıdır;

(ii) bu bölgenin, tarafsız ve nesnel kriterlere³² göre elverişsiz konumda olduğu kabul edilmeli, bölgenin güçlüklerinin geçici şartlardan başka şartlardan kaynaklanmalı ve bu tür kriterler, doğrulanabilmeleri için yasa, yönetmelir veya öteki resmi belgelerde açıkça belirtilmelidir.

(iii) bu kriterler, aşağıdaki unsurların en az birine dayalı olması gereken ekonomik kalkınmanın bir ölçümünü içermelidir:

- ilgili ülkenin ortalamasının yüzde 85'inden fazla olmaması gereken kişi başına gelir veya kişi başına ev geliri veya kişi başına gayri safi iç hasılanın herhangi biri;

- ilgili ülkenin ortalamasının en az yüzde 110'u olması gereken işsizlik oranı;

Yukarıdakiler üç yıllık bir dönemde ölçülür. Ancak bu ölçüm, bileşik olabilir ve öteki unsurları içerebilir.

(c) mevcut tesislerin³³ firmalar üzerinde daha büyük sınırlamalar ve mali yüke yolaçan yasa ve/veya yönetmeliklerle getirilen yeni çevresel şartlara adapte olabilmeleri için yardım. Ancak, bu yardımın aşağıdaki şartları taşıması gerekir:

(i) bir kerelik tekrarlanmayan önlem olması;

(ii) intibak maliyetinin yüzde 20'si ile sınırlı tutulması; ve

(iii) tamamen firmalar tarafından üstlenilmesi gereken desteklenen yatırımın işletilmesi ve değiştirme maliyetini kapsamaması; ve

(iv) bir firmanın rahatsızlık ve kirliliği azaltma planları ile doğrudan bağlantılı ve orantılı olması ve gerçekleştirilebilecek herhangi bir imalat maliyet tasarrufunu kapsamaması; ve

(v) yeni teçhizat ve/veya imalat süreçlerine intibak edebilen bütün firmalara verilmesi.

³² +Tarafsız ve nesnel kriterler+, bölgesel kalkınma politikası çerçevesi içindeki bölgesel eşitsizlikleri ortadan kaldırmak veya azaltmak için uygun olanın dışında belirli bölgeleri kayırmayan kriterler anlamını taşır. Bu konuda, bölgesel destekleme programları, desteklenen her projeye verilebilecek yardımın miktarına tavanlar içermelidir. Bu tavanlar, yardım edilen bölgelerin farklı kalkınma düzeylerine göre farklılık göstermeli ve yatırım maliyetleri veya iş yaratma maliyeti cinsinden ifade edilmelidir. Bu tavanlar içinde yardımın dağılımı, 2. Madde'de öngörüldüğü şekilde bir subvansiyonun belirli teşebbüsler tarafından ağırlıklı olarak kullanılmasını veya bunlara orantısız ölçüde büyük miktarlar verilmesini önleyecek şekilde yeterince geniş ve eşit olacaktır.

³³ "mevcut tesisler" terini, yeni çevresel şartlar uygulamaya konulduğunda en az iki yıl süreyle faaliyette bulunan tesisler anlamını taşır.

8.3 2. fıkranın hükümlerinin uygulandığı bir destekleme programı, uygulanmasından önce Bölüm VII hükümleri uyarınca Komite'ye bildirilir. Bu bildirim, öteki Üyelerin, programın 2. fıkranın ilgili hükümlerinde öngörülen şartlar ve kriterlere uygunluğunu değerlendirebilmelerine imkan verecek kadar açık olacaktır. Üyeler ayrıca bu bildirimlerin yıllık güncellenmiş şekillerini, özellikle her program için global harcamaya ve programdaki herhangi bir değişikliğe ilişkin bilgi vererek Komite'ye sunarlar. Öteki Üyelerin, bildirilen bir program çerçevesindeki ayrı destekleme durumları için bilgi isteme hakları vardır.³⁴

8.4 Sekreteryaya, bir Üyenin isteği üzerine 3. fıkra uyarınca yapılmış bir bildirimini inceleyebilir ve gerektiğinde incelemeye konu olan bildirilen program konusunda destekleyen Üyeden ilave bilgi isteyebilir. Sekreteryaya, bulgularını Komite'ye sunar. Komite, istek üzerine, 2. fıkrada belirtilen şartlar ve kriterlerin yerine getirilip getirilmediğini belirlemek için Sekreteryaya'nın bulgularını (veya, Sekreteryaya tarafından bir inceleme yapılması istenmemişse, bildirim kendisini) derhal inceler. Bu tür bildirimle Komite'nin düzenli toplantısı arasında en az iki ay geçmiş olması koşulu ile bu fıkrada öngörülen süreç, bir destekleme programının bildirilmesinden sonra en geç Komite'nin ilk düzenli toplantısında tamamlanmalıdır. Bu fıkrada belirtilen inceleme süreci, istek üzerine, 3. fıkrada anılan yıllık güncelleştirmelerde bildirilen bir programda yapılan önemli değişikliklere de uygulanır.

8.5 Bir Üyenin isteği üzerine 4. fıkrada anılan Komite tarafından yapılan belirleme veya Komite'nin bu belirlemeyi yapamaması yanısıra bildirilen bir programda belirtilen şartların ayrı durumlarda ihlali, bağlayıcı tahkime sunulur. Tahkim organı, konunun tahkim organına sunulduğu tarihten itibaren 120 gün içinde kararını Üyelere bildirir. Bu paragrafta aksi yöndeki hükümler dışında, DSU, bu fıkra çerçevesinde yürütülen tahkim süreçlerine uygulanır.

Madde 9

Danışmalar ve İzin Verilen Çareler

9.1 8. Madde'nin 2. fıkrasında anılan bir programın uygulanması sırasında, bu programın bu fıkrada belirtilen kriterlere uygun olduğu gerçeğine bakılmaksızın, bir Üyenin, sözkonusu programın bu Üyenin yerli sanayii üzerinde onarımı güç olabilecek zarara yolaçmak gibi ciddi olumsuz etkilere yolaçtığına inanmak için yeterli nedenleri varsa bu Üye, subvansiyonu veren veya sürdüren Üye ile danışmalarda bulunmayı isteyebilir.

9.2 1. fıkra çerçevesinde danışmalar yapılması istendiğinde, sözkonusu destekleme programını sürdüren veya veren Üye, mümkün olduğu kadar kısa süre içinde bu danışmalarda bulunur. Danışmaların amacı, duruma ilişkin gerçeklerin açıklığa kavuşturulması ve karşılıklı olarak kabul edilebilir bir çözüme ulaşılmasıdır.

³⁴ Bu bildirim hükmündeki hiç bir şeyin, gizli ticari bilgiler dahil olmak üzere gizli bilgilerin verilmesini gerektirmediği kabul edilir.

9.3 2. fıkra çerçevesinde yapılan danışmalarda, danışma yapılması talebinden itibaren 60 gün içinde karşılıklı olarak kabul edilebilir bir çözüme ulaşılamazsa, talepte bulunan Üye, konuyu Komite'ye havale edebilir.

9.4 Bir sorunun Komite'ye havale edilmesi halinde, Komite, ilgili gerçekleri ve 1. fıkrada anılan etkilere ilişkin kanıtları derhal inceler. Komite'nin, bu etkilerin mevcut olduğu sonucuna varması durumunda, desteklemede bulunan Üyeye, sözkonusu etkilerin ortadan kaldırmak için bu programda değişiklik yapmasını tavsiye edebilir. Komite, 3. fıkra çerçevesinde konunun kendisine sunulduğu tarihten itibaren 120 gün içinde bulgularını açıklar. Bu tavsiyeye altı ay içinde uyulmadığı takdirde, Komite, talepte bulunan Üyeye, mevcut olduğu belirlenen etkilerin özelliği ve derecesi ile orantılı uygun karşı önlemler alma iznini verir.

BÖLÜM V : KARŞI ÖNLEMLER

Madde 10

GATT 1994'ün VI. Madde'sinin Uygulanması³⁵

Üyeler, bir başka Üyenin ülkesine ithal edilen herhangi bir Üyenin ülkesinin herhangi bir ürününe munzam gümrük resmi uygulanmasının, GATT 1994'ün VI. Maddesi hükümleri ve bu Anlaşma şartlarına uygun olmasını sağlamak için bütün gerekli önlemleri alırlar³⁶. Munzam gümrük resmi sadece işbu Anlaşma ve Tarım Anlaşması hükümlerine uygun olarak başlatılan ve yürütülen araştırmalara³⁷ göre uygulanabilir.

Madde 11

Başlatma ve İzleyen Araştırma

11.1 6. fıkrada öngörülen dışında, iddia edilen bir desteklemenin varlığı, derecesi ve etkisini belirlemeye yönelik herhangi bir araştırma, yerli sanayi tarafından veya onun adına sunulan bir yazılı başvuru üzerine başlatılır.

³⁵ Bölüm II veya III'ün hükümleri, Bölüm V'in hükümlerine paralel olarak uygulanabilir; ancak belirli bir subvansiyonun, ithalatçı Üye'nin yerli pazarındaki etkileri konusunda sadece tek bir şekilde çare (V. Bölümün şartları yerine getirilmişse bir munzam gümrük resmi, ya da 4. veya 7. Maddeler çerçevesinde bir karşı önlem) mümkündür. II. ve V. Bölüm hükümleri, IV. Bölüm hükümleri uyarınca dava edilemez kabul edilen önlemler konusunda uygulanmaz. Ancak, 8. Madde'nin 1(a) fıkrasında anılan önlemler, 2. Maddenin anlamı çerçevesinde spesifik olup olmadıklarının belirlenmesi için araştırılabilirler. Buna ek olarak, 8. Maddenin 3. fıkrasına göre bildirilmemiş bir programa göre verilen 8. Maddenin 2. fıkrasında anılan bir subvansiyon için III. veya V. Bölüm hükümleri uygulanabilir, ancak bu tür subvansiyon, 8. Maddenin 2. fıkrasında düzenlenen standartlara uygun olduğu belirlenirse dava edilemez muamelesi görür.

³⁶ "Munzam gümrük resmi" terimi, GATT 1994'ün VI. Maddesi'nin 3. fıkrasında öngörüldüğü şekilde, herhangi bir ticari eşyaya doğrudan veya dolaylı olarak uygulanan bir subvansiyonu dengelemek amacıyla konulan özel bir vergi anlamını taşır.

³⁷ Bundan sonra kullanıldığı şekilde "başlatılan" terimi, 11. Maddede öngörüldüğü şekilde bir üyenin resmi olarak bir araştırma başlattığı adli muameledir.

11.2 1. fıkra çerçevesindeki bir başvuru, (a) bir subvansiyonun, ve mümkünse miktarının, (b) işbu Anlaşma tarafından yorumlandığı şekilde GATT 1994'ün VI. Maddesinin anlamı içinde verdiği zararın, ve sübvansiyone erdilen ithalat ve iddia edilen zarar arasındaki nedensel bağlantının varlığına ilişkin yeterli kanıtları içermelidir. İlgili kanıtlarla desteklenmeyen basit iddia, bu fıkranın şartlarını yerine getirmek için yeterli kabul edilemez. Bu uygulama, başvuru sahibinin makul olarak elinde bulunabilecek aşağıdaki hususlara ilişkin bilgileri içermelidir:

(i) başvuru sahibinin kimliği ve ürettiği benzeri ürünlerin yerli üretiminin hacmi ve değerinin tanımlaması. Yerli sanayi adına bir yazılı başvuru yapılması halinde, başvuruda, başvurunun adına yapıldığı sanayii, benzeri ürünlerin bütün bilinen yerli imalatçıların (veya benzeri ürünün yerli üreticilerinin birliği) bir listesi, ve mümkün olduğu ölçüde, bu üreticilerin gerçekleştirdiği benzeri ürünün yerli üretiminin hacmi ve değeri ile tanımlanmalıdır;

(ii) desteklendiği iddia edilen ürünün tam tanımlaması, sözkonusu menşe veya ihracat ülkesi veya ülkelerinin isimleri, bilinen her ihracatçının veya yabancı imalatçının kimliği ve sözkonusu ürünü ithal eden bilinen kişilerin listesi;

(iii) sözkonusu subvansiyonun varlığı, miktarı ve özelliği konusunda kanıtlar;

(iv) bir yerli sanayiye verildiği iddia edilen zararın, subvansiyonların etkisi ile desteklenen ithalattan kaynaklandığına ilişkin kanıtlar; bu kanıtlar, sübvansiyone edildiği iddia edilen ithalatın hacminin tekamülü, bu ithalatın, yerli piyasadaki benzer ürünün fiyatları üzerindeki etkisi ve bu ithalatın yerli sanayi üzerinde sonuçtaki etkisine ilişkin bilgileri kapsar. Bunlar, 15. Maddenin 2. ve 4. fıkralarında sıralananlar gibi yerli sanayinin durumu üzerinde etkisi olan ilgili faktörler ve göstergelerle ortaya konulmalıdır.

11.3 Makamlar, kanıtların bir araştırma başlatılmasını haklı gösterecek yeterlilikte olup olmadığını belirlemek için başvuruda verilen kanıtların doğruluğunu ve yeterliliğini gözden geçirirler.

11.4 Makamların, benzeri ürünün yerli imalatçıları tarafından ifade edilen desteğin veya muhalefetin derecesinin³⁸ incelenmesine göre bu başvurunun yerli sanayi tarafından veya onun adına yapıldığını³⁹ belirlememeleri halinde 1. fıkra uyarınca bir araştırma başlatılmaz. Başvuru, bunu destekleyen veya karşı çıkan yerli sanayinin bu bölümü tarafından üretilen benzeri ürünün toplam üretiminin yüzde 50'sinden fazlasını üreten yerli imalatçılar tarafından desteklendiği taktirde "yerli sanayi tarafından veya onun adına" yapılmış kabul edilir. Ancak, başvuruyu açıkça destekleyen yerli imalatçılar, yerli sanayi tarafından üretilen benzeri ürünün toplam üretiminin yüzde 25'inden azını üretiyorlarsa hiç bir araştırma başlatılmaz.

³⁸ İstisnai olarak çok sayıda üreticiyi kapsayan bölümlere ayrılmış sanayiler için makamlar, destek ve muhalefeti istatistiki olarak geçerli örnekleme yöntemleri kullanarak belirleyebilir.

³⁹ Üyeler, belirli Üyelerin ülkesinde benzeri ürünlerin yerli üreticilerinin işçilerinin veya bu işçilerin temsilcilerinin, 1. fıkra çerçevesinde bir araştırma başvurusu yapabileceklerini veya destekleyebileceklerini bilmektedirler.

11.5 Makamlar, bir araştırma başlatılması için bir karar alınmamışsa, bir araştırma başlatılması için yapılan başvurunun herhangi bir şekilde açıklanmasından kaçınırlar.

11.6 Özel durumlarda ilgili makamlar, bu tür bir araştırma başlatılması için yerli sanayi tarafından veya onun adına yazılı bir başvuru yapılmadan bir araştırma başlatması kararlaştırırlarsa, ancak bir araştırma başlatılmasını haklı gösterecek 2. fıkrada tanımlandığı şekilde bir destekleme, zarar veya nedensel bağlantı konusunda yeterli kanıtları varsa muameleyi sürdürürler.

11.7 Gerek destekleme ve gerekse zararın kanıtları, (a) bir araştırma başlatılıp başlatılmamasına ilişkin kararda ve (b) bundan sonra bu Anlaşma hükümleri uyarınca geçici önlemlerin uygulanabileceği en erken tarihi geçmeyecek bir tarihte başlayan araştırma sırasında birlikte dikkate alınır.

11.8 Ürünlerin menşe ülkesinden doğrudan ithal edilmediği ancak ithalatçı Üyeye bir aracı ülkeden ihraç edildiği durumlarda, bu Anlaşma hükümleri tam olarak uygulanır ve işlem veya işlemlerin, bu Anlaşma amaçları için, menşe ülkesi ve ithalatçı Üye arasında meydana geldiği kabul edilir.

11.9 1. fıkra uyarınca yapılan bir başvuru, ilgili makamların, muameleye devam etmeyi haklı gösterecek yeterli kanıt bulunmadığı kararına vardıklarında reddedilir ve araştırma derhal sona erdirilir. Bir subvansiyonun miktarının minimum (de minimis) veya desteklenen ithalatın fiili veya muhtemel hacminin veya zararın önemsiz olması halinde de derhal araştırma durdurulur. Bu fıkranın amacı için, desteklemenin miktarı, eğer kıymet üzerinden yüzde 1'den azsa minimum kabul edilir.

11.10 Bir araştırma, gümrük işlemleri usüllerini engellemez.

11.11 Özel durumlar dışında araştırmalar, bir yıl içinde tamamlanır ve hiç bir durumda başlatılmalarından sonra 18 ayı aşmazlar.

Madde 12

Kanıtlar

12.1 Bir munzam gümrük resmi araştırması ile ilgili Üyeler ve bütün ilgili taraflara, makamların istedikleri bilgilere ilişkin bildirim ve sözkonusu araştırmaya ilişkin olduğunu düşündükleri bütün kanıtları yazılı olarak sunma fırsatı verilir.

12.1.1 Bir munzam gümrük resmi araştırmasında kullanılan soru formlarını alan ihracatçılara, yabancı üreticilere veya ilgili Üyelere, yanıt vermeleri için en az 30 günlük bir süre tanınır⁴⁰. 30 günlük sürenin uzatılması için yapılan herhangi bir istem gerekli şekilde incelenir ve nedeni gösterildiğinde bu uzatma, uygun durumlarda verilir.

⁴⁰ Genel bir kural olarak, ihracatçılar için zaman sınırlaması, soru formunu aldıkları tarihten itibaren sayılmaya başlanır. Soru formunun bu amaçla cevap verene gönderildiği veya ihracatçı Üyenin uygun

12.1.2 Gizli bilgilerin korunması kurallarına tabi olarak, bir ilgili Üye veya ilgili tarafça yazılı olarak sunulan kanıtlar, öteki ilgili Üyelere veya araştırmaya katılan ilgili taraflara derhal verilir.

12.1.3 Bir araştırma başlatıldığında makamlar, 11. Madde'nin 1. fıkrası çerçevesinde alınan yazılı başvurunun tam metnini bilinen ihracatçılara⁴¹ ve ihracatçı Üyenin makamlarına iletirler ve talep üzerine öteki ilgili taraflara verirler. 4. fıkrafta öngörüldüğü şekilde gizli bilgilerin korunmasına dikkat edilmelidir.

12.2 İlgili Üyeler ve ilgili tarafların, haklı görüldüğünde bilgileri sözlü olarak sunma hakları da vardır. Bu bilgiler sözlü olarak verildiğinde, ilgili Üyeler ve ilgili taraflardan bu sunuşları yazıya dökmeleri istenir. Araştıran makamların her türlü kararı, sadece bu makamın yazılı kayıtlarında bulunan ve ilgili Üyelere ve araştırmaya katılan ilgili taraflara verilen bilgi ve kanıtlara dayandırılabilir. Bu konuda gizli bilgilerin korunması gereksinimine dikkat edilir.

12.3 Makamlar, mümkün olan durumlarda bütün ilgili Üyelere ve ilgilenen taraflara, 4. fıkrafta belirtildiği şekilde gizli olmayan ve makamlar tarafından bir munzam gümrük vergisi araştırmasında kullanılan durumlarını sunuşlarına ilişkin bütün bilgileri görmeleri ve bu bilgilere dayanarak sunuşlarını hazırlamaları için zamanında fırsat tanır.

12.4 Özelliği dolayısıyla gizli olan (örneğin, açıklanmasının bir rekabetçiye önemli bir rekabet üstünlüğü verecek olması nedeniyle veya açıklanmasının bu bilgiyi veren kişi veya satıcının bu bilgiyi aldığı kişi üzerinde önemli olumsuz etki yaratacak olması nedeniyle) veya bir araştırmanın taraflarınca gizlilik esasına göre verilen her türlü bilgi, iyi bir gerekçe gösterildiğinde, makamlarca bu şekilde muameleye tabi tutulur. Bu bilgiler, sunan tarafın özel izni olmadan açıklanamaz⁴².

12.4.1 Makamlar, gizli bilgileri veren ilgili Üyelerden veya ilgili taraflardan, bunların gizli olmayan özetlerini vermelerini isteyebilirler. Bu özetler, gizlilik esasına göre sunulan bilgilerin özünün makul şekilde anlaşılmasına imkan verecek yeterli ayrıntıda olacaktır. İstisnai durumlarda, bu Üyeler veya taraflar, bu tür bilgilerin özetlenemeyeceğini belirtebilirler. Bu tür istisnai durumlarda, özetlemenin neden mümkün olamayacağına ilişkin gerekçeler bildirilir.

12.4.2 Makamlar, gizlilik için talebine izin verilmeyeceği sonucuna varırlarsa ve bilgileri veren, bilgilerin açıklanmasına veya genelleştirilmiş veya özet şekilde açıklanmasına izin vermek istemiyorsa makamlar, uygun kaynaklarca bu bilgilerin doğru

diplomatik temsilciliğine veya WTO'nun ayrı bir gümrük bölgesi üyesi durumunda ihracatçı ülkenin resmi bir temsilcisine nakledildiği tarihten itibaren bir hafta içinde kabul edilmiş sayılır.

⁴¹ İlgili ihracatçıların sayısının oldukça yüksek olması halinde başvurunun tam metni, sadece ihracatçı Üyenin makamlarına veya bunların nüshalarını daha sonra ilgili ihracatçılara iletecek olan ilgili ticari birliğe verilir.

⁴² Üyeler, belirli Üyelerin ülkesinde, dar çizilmiş koruyucu talimat uyarınca açıklama istenebileceğini bilmektedirler.

olduğu kendilerine tatmin edici şekilde kanıtlanmadığı takdirde, bu bilgileri dikkate almayabilirler⁴³.

12.5 7. fıkrada öngörülen şartlar dışında, makamlar, bir araştırma sırasında kararlarını dayandırdıkları ve ilgili Üyeler veya ilgili taraflarca verilen bilgilerin yeterli olduğunu kabul ederler.

12.6 Araştıran makamlar, sözkonusu Üyeye zamanında bildirimde bulunmuş olmaları ve bu Üyenin araştırmaya karşı çıkmaması koşulu ile öteki Üyelerin ülkelerinde gerekli araştırmaları yapabilirler. Bunun ötesinde, araştıran makamlar, (a) firma kabul ederse ve (b) sözkonusu Üyeye bilgi verilmişse ve karşı çıkmazsa bir firmanın binalarında araştırmalar yapabilirler ve bir firmanın kayıtlarını inceleyebilirler. Ek VI'de belirtilen usuller, bir firmanın binasındaki araştırmalara uygulanır. Gizli bilgilerin korunması şartına tabi olarak, makamlar, bu tür herhangi bir araştırmanın sonuçlarını, ilişkin oldukları firmalara verebilirler veya 8. fıkra uyarınca bunların açıklanmasına izin verebilirler ve sonuçları başvuru sahiplerine iletirler.

12.7 Herhangi bir ilgili Üyenin veya ilgili tarafın, makul bir süre içinde gerekli bilgilerden yararlanılmasını reddetmesi veya başka bir şekilde vermemesi veya araştırmayı ciddi biçimde engellerse, ilk ve nihai kararlar, olumlu veya olumsuz, mevcut gerçeklere dayalı olarak alınabilir.

12.8 Makamlar, nihai karar vermeden önce, kati önlemlerin uygulanıp uygulanmayacağı konusundaki karar için temel oluşturan incelenen önemli gerçekler konusunda bütün ilgili Üyelere ve ilgili taraflara bilgi verir. Bu açıklama, taraflara menfaatlerini savunmalarına imkan verecek yeterli sürede gerçekleşir.

12.9 Bu Anlaşma'nın amaçları için "ilgili taraflar" şunları kapsar:

(i) araştırmaya konu olan ürünün bir ihracatçısı veya yabancı üreticisi veya ithalatçısı, veya üyelerinin çoğunluğu bu ürünün üreticileri, ihracatçıları veya ithalatçıları olan bir tüccar veya işadamları birliği; ve

(ii) ithalatçı Üyede benzeri ürünün bir üreticisi veya üyelerinin çoğunluğu ithalatçı Üyenin ülkesinde benzeri ürünü imal eden bir tüccar veya işadamları birliği.

Bu liste, Üyelerin, yukarıda belirtilenler dışında yerli veya yabancı taraflara, ilgili taraflar olarak dahil edilmelerine izin vermelerini engellemez.

12.10 Makamlar, araştırmaya konu olan ürünün sınıai kullanıcılarına ve ürünün perakende düzeyinde yaygın olarak satıldığı durumlarda temsilci tüketici örgütlerine destekleme, zarar ve nedensellik konusunda araştırmayla ilgili bilgileri verme fırsatı tanır.

⁴³ Üyeler, gizlilik taleplerinin keyfi olarak reddedilemeyeceğini kabul ederler. Üyeler ayrıca araştıran makamın, sadece muamelelere ilişkin bilgiler konusunda gizliliğin kaldırılmasını talep edebileceğini kabul ederler.

12.11 Makamlar, ilgili tarafların, özellikle küçük şirketlerin, istenen bilgileri vermedeki karşılaştıkları her türlü güçlüğü dikkate alırlar ve mümkün olan her türlü yardımı sağlarlar.

12.12 Yukarıda belirtilen usüller, bir Üyenin makamlarını, işbu Anlaşma'nın ilgili hükümlerine uygun olarak bir araştırma başlatmak, olumlu veya olumsuz ön veya nihai kararlara varmak veya geçici veya nihai önlemleri uygulamak konusunda vakit kaybetmeden muamelelerde bulunmaktan alıkoymayı amaçlamazlar.

Madde 13

Danışmalar

13.1 11. Madde çerçevesinde bir başvuru kabul edildikten sonra mümkün olan en kısa süre içinde ve her koşulda bir araştırma başlatılmadan önce ürünleri bu araştırmaya konu olabilecek Üyeler, 11. Madde'nin 2. fıkrasında anılan hususlarla ilgili olarak durumu açıklığa kavuşturmak ve karşılıklı olarak kabul edilebilir bir çözüme ulaşmak amacıyla danışmalar için davet edilirler.

13.2 Bunun ötesinde, araştırma süresi boyunca, ürünleri bu araştırmaya konu olan Üyelere, gerçek durumun ortaya çıkarılması ve karşılıklı olarak kabul edilebilir bir çözüme ulaşılması amacıyla danışmalara devam etmeleri için makul fırsat verilir⁴⁴.

13.3 Danışmalar için makul fırsat verilmesi yükümlülüğüne bakılmaksızın, danışmalara ilişkin bu hükümler, bir Üyenin makamlarını, bu Anlaşma hükümlerine uygun olarak araştırmayı başlatmak, olumlu veya olumsuz ön veya nihai kararlara varmak, veya geçici veya nihai önlemler uygulamak konusunda vakit kaybetmeden muameleleri sürdürmekten alıkoymayı amaçlamazlar.

13.4 Bir araştırma başlatmayı planlayan veya bu tür bir araştırma yapmakta olan Üye, istek üzerine ürünleri bu tür araştırmaya konu olan Üye veya Üyelere araştırmayı başlatmak veya yürütmek için kullanılmakta olan gizli bilgilerin gizli olmayan özeti de dahil olmak üzere gizli olmayan kanıtlardan yararlanma izni verir.

Madde 14

Alıcıya Yararı Açısından bir Subvansiyonun Miktarının Hesaplanması

Bölüm V amacı için, araştıran makam tarafından 1. Maddenin 1. fıkrası uyarınca verilen alıcıya yararın hesaplanması için kullanılan her türlü yöntem, ilgili Üyenin ulusal mevzuatında veya uygulama yönetmeliklerinde öngörülmesi ve her ayrı duruma

⁴⁴ Bu fıkranın hükümleri uyarınca danışmalar için makul fırsat verilmeden ön veya nihai nitelikte hiç bir olumlu karar verilmemesi özellikle önem taşımaktadır. Bu danışmalar, Bölüm II, III veya X hükümleri çerçevesinde muamelelere devam etmek için temel oluşturabilirler.

uygulanması şeffaf ve yeterince açıklanmış olmalıdır. Bunun ötesinde, bu tür yöntemler, aşağıdaki kurallarla uyumlu olmalıdır:

(a) hükümet kararının, bu Üyenin ülkesindeki özel yatırımcıların olağan yatırım uygulamasına (riskli işlere yatırılan sermaye temini için dahil) uygun olmadığı kabul edilebilmesi dışında hükümetin, öz sermaye temin etmesi bir yarar sağlama olarak kabul edilmez.

(b) hükümetin verdiği bir kredi, krediyi alan firmanın, hükümet kredisine ödediği miktarla, bu firmanın, piyasadan fiilen elde edebileceği mukayese edilebilir ticari kredi için ödeyeceği miktar arasında bir fark yoksa bir yarar sağlama olarak kabul edilmez. Eğer fark varsa, yarar, iki miktar arasındaki fark olur.

(c) bir hükümet tarafından verilen bir kredi garantisi, garantiyi alan firmanın, hükümet tarafından garanti edilen krediye ödediği miktarla bu firmanın hükümet kredisiz olmayan mukayese edilebilir bir ticari krediye ödeyeceği fark arasında bir fark yoksa bir yarar sağlama olarak kabul edilmez. Eğer fark varsa, yarar, masraflardaki herhangi bir fark için düzeltilen bu iki miktar arasındaki fark olur;

(d) bir hükümetin eşya veya hizmet sağlama veya eşya satın alması, yeterli haktan az eşya temin edilmemişse veya yeterli haktan fazla satınalma gerçekleşmemişse bir yarar sağlama olarak kabul edilmez. Hakkın yeterliliği, temin veya satınalmanın gerçekleştiği ülkedeki sözkonusu eşya veya hizmetin mevcut piyasa şartlarına göre belirlenir (fiyat, kalite, bulunabilirlik, pazarlanabilirlik, taşıma ve öteki satınalma veya satış şartları dahil).

Madde 15

Zararın Belirlenmesi⁴⁵

15.1 GATT 1994'ün VI. Maddesi amaçları için zararın belirlenmesi, kati delile dayalı olmalı ve (a) desteklenen ithalatın miktarı ve desteklenen ithalatın, benzeri ürünler için yerli piyasadaki fiyatlara etkisi⁴⁶ ve (b) bu ithalatların bu tür ürünlerin yerli imalatçıları üzerinde sonuçtaki etkisinin nesnel bir şekilde incelenmesini gerektirir.

15.2 Desteklenen ithalatların hacmi konusunda araştıran makamlar, desteklenen ithalatta mutlak olarak veya ithalatçı Üyedeki üretim veya tüketime göre önemli bir artış olup olmadığını incelerler. sübvansiyone edilen ithalatın fiyatlar üzerindeki etkisi konusunda, araştıran makamlar, ithalatçı Üyenin benzer bir ürününün fiyatı ile karşılaştırıldığında desteklenen ithalatta önemli bir fiyat indirimi yapıp yapılmadığını veya bu ithalatın etkilerinin, başka şekilde fiyatları önemli ölçüde düşürüp düşürmediğini

⁴⁵ İşbu Anlaşma çerçevesinde, “zarar” terimi, aksi yönde bir hüküm yoksa, bir yerli sanayiye önemli zarar, bir yerli sanayiye önemli zarar tehdidi veya bu sanayinin kurulmasının önemli ölçüde geciktirilmesi anlamını taşır ve bu Madde hükümlerine göre yorumlanır.

⁴⁶ Bu Anlaşma’da “benzeri ürün” terimi, incelemeye konu olan ürünle aynı yani bütün yönlerden benzer olan veya böyle bir ürün olmaması halinde bütün yönlerden benzer olmamakla birlikte incelemeye konu olan ürüne çok yakın özellikleri bulunan başka bir ürün anlamını taşır.

veya aksi taktirde meydana gelmiş olacak fiyat artışlarını önemli ölçüde önleyip önlemediğini incelerler. Bu unsurların hiç biri veya bir kaç, kesin fikir vermeyebilir.

15.3 Bir ürünün birden fazla ülkeden yapılan ithalatının aynı anda munzam gümrük vergisi araştırmalarına konu olduğunda, araştırmacı makamlar, eğer (a) her ülkeden yapılan ithalatla bağlantılı olarak belirlenen desteklemenin miktarının, 11. Maddenin 9. fıkrasında belirlendiği şekilde minimum miktarın üzerinde olduğunu ve her ülkeden yapılan ithalatın hacminin, önemsiz olmadığını (b) ithalatların etkilerinin kümülatif bir değerlendirmesinin, ithal ürünleri arasındaki rekabet şartlarının ve ithal ürünleri ile benzeri yerli ürün arasındaki rekabet şartlarının ışığında uygun olduğunu belirlerlerse bu ithalatların etkilerini kümülatif olarak değerlendirebilirler.

15.4 Desteklenen ithalatın yerli sanayi üzerindeki etkisinin incelenmesi, üretim, satışlar, pazar payı, karlar, verimlilik, yatırımların geri dönüşü veya kapasite kullanımında fiili ve muhtemel düşüş; iç fiyatları etkileyen unsurlar; nakit akışı, stoklar, istihdam, ücretler, büyüme, sermaye veya yatırım bulma kabiliyeti üzerinde fiili ve muhtemel olumsuz etkiler ve tarım konusunda hükümet destekleme programlarında yük artışı olup olmadığı konuları dahil olmak üzere sanayinin durumu üzerinde etkisi olan bütün ilgili ekonomik unsurlar ve göstergelerin bir değerlendirmesini kapsar. Bu liste ayrıntılı değildir. Ayrıca bu unsurların biri veya bir kaç kesin fikir vermeyebilir.

15.5 Desteklenen ithalatların, subvansiyonların etkisi ile⁴⁷ bu Anlaşma'nın anlamı çerçevesinde zarara yolaçmakta olduğu kanıtlanmalıdır. Desteklenen ithalatlar ve yerli sanayiye zarar arasındaki nedensel ilişkinin kanıtlanması, makamlara sunulan bütün ilgili kanıtların incelenmesine dayandırılır. Bu makamlar ayrıca desteklenen ithalatlar dışında aynı zamanda yerli sanayiye zarar veren bilinen her türlü unsuru incelerler. Bu konuda ilgili olabilecek unsurlar arasında sözkonusu ürünün desteklenmeyen ithalatlarının hacimleri ve fiyatları, talepte azalma veya tüketim eğilimlerinde değişiklikler, yerli ve yabancı üreticilerin ticareti kısıtlayıcı uygulamaları ve bunlar arasındaki rekabet, teknolojik gelişmeler ve yerli sanayinin ihracat performansı ve verimliliği bulunmaktadır.

15.6 Desteklenen ithalatların etkileri, eldeki verilerin, üretim süreci, üreticilerin satışları ve karları gibi kriterlere göre bu üretimin ayrı tanımlanmasına imkan verdiğinde benzeri ürünün yerli üretimi ile bağlantılı olarak değerlendirilebilir. Eğer bu üretimin ayrı olarak tanımlanması mümkün değilse, desteklenen ithalatların etkileri, gerekli bilgilerin sağlanabildiği ve benzeri ürünü kapsayan en dar ürün grubu veya dizisinin üretiminin incelenmesi ile değerlendirilebilir.

15.7 Önemli zarar tehdidinin belirlenmesi, sadece iddia, varsayım veya uzak ihtimale değil gerçeklere dayalı olmalıdır. Bir subvansiyonun zarara yolaçağı bir durum yaratacak koşullardaki değişiklik, açıkça önceden görülebilmeli ve kısa süre içinde meydana gelecek olmalıdır. Araştıran makamlar, önemli zarar tehdidinin varlığı konusunda bir karar verirken, aşağıdaki unsurları dikkate alırlar:

(i) sözkonusu subvansiyonun veya subvansiyonların özelliği ve bunların ticaret üzerindeki muhtemel etkileri;

⁴⁷ 2. ve 4. fıkralarda belirtildiği şekilde.

(ii) ithalatta önemli ölçüde artış olasılığına işaret eden subvansiyonlu ithalatların yerli pazara girişlerinde önemli artış oranı

(iii) ilave ihracatı emebilecek öteki ihracat pazarlarının varlığı dikkate alınarak ithalatçı Üyenin pazarına önemli ölçüde subvansiyonlu ihracat artışı olasılığına işaret eden ihracatçının kapasitesinde yeterli serbestçe satılabilir veya kısa süre içinde meydana gelebilecek önemli artış.

(iv) ithalatın, iç fiyatlarda önemli ölçüde düşüşe veya baskıya yolaçacak fiyatlardan girip girmediği, ve daha fazla ithalat için talebi artırma olasılığı olup olmadığı; ve

(v) incelenmekte olan ürünün stokları.

Bu unsurlardan hiç biri kesin fikir vermeyebilir ancak incelenen unsurların tamamı, başka subvansiyonlu ithalatın kısa süre içinde meydana geleceği ve koruyucu önlem alınmadığı takdirde ciddi zarar meydana geleceği sonucuna ulaştırmalıdır.

15.8 Desteklenen ithalatların zarar tehdidi yarattığı durumlarda, karşı önlemlerin uygulanması incelenir ve özel dikkatle kararlaştırılır.

Madde 16

Yerli Sanayinin Tanımlanması

16.1 Bu Anlaşma amaçları için, "yerli sanayi" terimi, 2. fıkrada öngörülenin dışında, üreticilerin, desteklendiği iddia edilen ürünün veya başka ülkelerden benzer ürünün ihracatçıları veya ithalatçıları ile ilişkileri bulunması⁴⁸ veya kendilerinin bu ürünlerin ithalatçıları olması dışında bir bütün olarak benzeri ürünlerin yerli üreticilerine veya ürünleri birlikte toplam üretimleri, bu ürünlerin toplam yerli üretiminin önemli bir bölümünü oluşturan yerli üreticilere ilişkin olduğu kabul edilir.

16.2 İstisnai durumlarda, bir Üyenin ülkesi, sözkonusu ürün için bir veya daha fazla rekabetçi pazara bölünebilir ve her pazardaki üreticiler, eğer (a) bu pazardaki üreticiler, kendi ürettikleri sözkonusu ürünün tamamını veya hemen hemen tamamını bu pazarda satıyorlarsa, ve (b) bu pazardaki talep, ülkenin başka bir yerinde bulunan sözkonusu ürünün üreticileri tarafından önemli ölçüde karşılanmıyorsa ayrı bir sanayi olarak kabul edilir. Bu durumda, desteklenen ithalatların bu tür uzak pazarda yoğunlaşması ve desteklenen ithalatların bu pazardaki üretimin tamamının veya bir kısmının üreticilerine

⁴⁸ Bu fıkranın amacı için, üreticiler sadece eğer (a) içlerinden biri doğrudan veya dolaylı olarak ötekini idare ederse; veya (b) her ikisi de doğrudan veya dolaylı olarak bir üçüncü kişi tarafından idare edilirse; veya (c) birlikte bir üçüncü kişiyi doğrudan veya dolaylı olarak idare ederlerse ihracatçılar veya ithalatçılarla ilişkide oldukları kabul edilir. Ancak bunun için, bu ilişkinin etkisinin ilgili üreticinin, ilişkisi olmayan üreticilerden farklı davranmasına yolaçacak nitelikte olduğuna inanmak veya kuşkulanan için neden olması gerekir. Bu fıkranın amacı için, birinin ötekini, yasal veya işletme olarak üstünde kısıtlama veya idare ifa edecek konumda olduğunda kontrol ettiği kabul edilir.

zarar vermesi koşulu ile toplam yerli sanayinin önemli bölümü zarar görmese bile zararın varolduğu kabul edilebilir.

16.3 Yerli sanayinin, belirli bir bölgedeki yani 2. fıkrada belirtilen bir pazardaki üreticilere ilişkin olduğu şeklinde yorumlanması durumunda munzam gümrük vergileri sadece bu bölgede nihai olarak tüketilmek üzere gönderilen sözkonusu ürünlere uygulanır. İthalatçı Üyenin anayasası, bu esasa göre munzam vergi konulmasına izin vermediği takdirde ithalatçı Üye, sadece eğer (a) ihracatçılara, ilgili bölgeye subvansiyonlu fiyatlarla ihracatı durdurmaları veya 18. Madde uyarınca başka bir şekilde teminat vermeleri için fırsat tanınmışsa ve bu konuda yeterli teminat derhal verilmemişse, ve (b) bu tür vergiler sadece sözkonusu bölgedeki talebi karşılayan belirli üreticilerin ürünlerine konulamıyorsa ithalatçı Üye, sınırlama olmadan munzam gümrük vergileri uygulayabilir.

16.4 İki veya daha fazla sayıda ülkenin GATT 1994'ün XXIV. Maddesi'nin 8(a) fıkrası hükümleri çerçevesinde tek, birleşmiş pazar özelliklerine sahip olacak şekilde bir bütünleşme düzeyine ulaşmaları halinde, bütün birleşme alanındaki sanayi, 1. ve 2. fıkralarda anılan yerli sanayi olarak kabul edilir.

16.5 15. Maddenin 6. fıkrasının hükümleri bu Madde'ye uygulanır.

Madde 17

Geçici Önlemler

17.1 Geçici önlemler sadece aşağıdaki durumlarda uygulanır:

(a) 11. Madde hükümleri uyarınca bir araştırma başlatılmışsa, bu konuda kamuya bildirimde bulunulmuşsa ve ilgili Üyeler ve ilgili taraflara bilgi sunmaları ve görüşlerini bildirmeleri için yeterli fırsat tanınmışsa;

(b) bir subvansiyonun varolduğu ve desteklenen ithalatın yerli sanayide zarara yolaçtığı konusunda bir ön olumlu belirleme yapılmışsa; ve

(c) ilgili makamlar, bu tür önlemlerin araştırma sırasında neden olunan zararı önlemek için gerekli görürlerse.

17.2 Geçici önlemler, desteklemenin geçici olarak hesaplanan miktarına eşit miktarda nakit depozitolar veya senetlerle garanti edilmiş geçici munzam gümrük resimleri şeklinde olabilir.

17.3 Geçici önlemler, araştırmanın başlatıldığı tarihten itibaren 60 gün geçmeden uygulanamaz.

17.4 Geçici önlemlerin uygulanması, dört ayı geçmemek üzere mümkün olduğu kadar kısa bir süre ile sınırlı tutulur.

17.5 19. Maddenin ilgili hükümleri, geçici önlemlerin uygulanmasında takip edilir.

Madde 18

Taahhütler

18.1 Aşağıdaki hususların yer aldığı tatmin edici gönüllü taahhütler alındığında muameleler, geçici önlemler veya munzam gümrük resimleri uygulanmadan durdurulabilir veya son verilebilir ⁴⁹:

(a) ihracatçı Üyenin hükümeti, subvansiyonu ortadan kaldırmayı veya sınırlamayı veya etkilerine ilişkin başka önlemler almayı kabul eder; veya

(b) ihracatçı, fiyatlarını değiştirmeyi kabul eder ve bu şekilde araştıran makamlar, subvansiyonun zararlı etkisinin ortadan kalktığı görüşüne varırlar. Bu tür taahhütlerdeki fiyat artışları, subvansiyonun miktarını ortadan kaldırmak için gerekli olandan daha yüksek olamaz. Fiyat artışlarının, yerli sanayiye zararın ortadan kaldırılması için yeterli olması halinde desteklemenin miktarından daha az olması arzu edilir.

18.2 İthalatçı Üye makamlarının, bir subvansiyon ve bunun yolaçtığı zarar konusunda olumlu bir ön belirleme yapmış ve ihracatçıların taahhütleri durumunda ihracatçı Üyenin muvafakatini almış olmaları dışında taahhüt verilmesi istenmez veya kabul edilmez.

18.3 Önerilen taahhütlerin, eğer ithalatçı Üye makamları, kabul edilmelerini, örneğin gerçek ya da muhtemel ihracatçıların sayısı çok fazla ise veya genel politika gerekçeleri de dahil olmak üzere başka nedenlerle uygun görmezse kabul edilmeleri gerekmez. Gerektiğinde ve uygulanabilir olması durumunda, makamlar, ihracatçıya kendilerini bir taahhütün kabul edilmesinin uygun olmadığı görüşüne ulaştıran nedenleri bildirirler ve mümkün olduğu ölçüde ihracatçıya bu konudaki görüşlerini bildirme fırsatını verirler.

18.4 Bir taahhütün kabul edilmesi halinde, ihracatçı Üye isterse veya ithalatçı Üye bu yönde karar verirse destekleme ve zarar konusundaki araştırma her şeye karşın tamamlanır. Bu durumda, destekleme veya zarar konusunda olumsuz bir belirleme yapılırsa, bu belirlemenin büyük ölçüde bir taahhütün varlığına bağlı olduğu durumlar dışında taahhüt kendiliğinden geçerliliğini kaybeder. Belirlemenin, bir taahhüde bağlı olduğu durumlarda, ilgili makamlar bir taahhüdün, işbu Anlaşma hükümlerine uygun makul bir süre için sürdürülmesini isteyebilirler. Destekleme veya zarar konusunda olumlu bir belirleme yapılması halinde taahhüt, kendi şartları ve işbu Anlaşma hükümlerine uygun olarak devam eder.

18.5 Fiyat taahhütleri ithalatçı Üyenin makamları tarafından önerilebilir ancak hiç bir ihracatçı bu tür taahhütlere girmeye zorlanamaz. Hükümetlerin veya ihracatçıların

⁴⁹ “durdurulabilir veya son verilebilir” ibareleri, 4. fıkrada öngörülenin dışında muamelelerin devamı ile taahhütlerin uygulanmasının aynı anda meydana geleceğine izin verilmesi şeklinde yorumlanmaz.

bu tür taahhütler önermemeleri veya bunu yapma çağrısını kabul etmemeleri gerçeği, hiç bir şekilde olayın incelenmesini etkilemez. Ancak, makamlar, bir zarar tehdidinin gerçekleşmesinin desteklenen ithalatlar devam ettiği taktirde muhtemel olduğu yönünde bir görüşe varmakta serbesttirler.

18.6 Bir ithalatçı Üyenin makamları, bir taahhütleri kabul edilmiş olan herhangi bir hükümet ya da ihracatçıdan bu taahhüdün yerine getirilmesine ilişkin bilgileri periyodik olarak sunmasını ve buna ilişkin verilerin kontrol edilmesine izin vermesini isteyebilirler. Bir taahhüdün ihlal edilmesi durumunda ithalatçı Üyenin makamları, işbu Anlaşma çerçevesinde hükümlerine uygun olarak, mevcut en iyi bilgileri kullanarak geçici önlemlerin uygulanmasını oluşturabilecek önlemleri süratle alabilirler. Bu durumda kesin vergiler, işbu Anlaşma uyarınca, bu tür geçici önlemlerin uygulanmasından en fazla 90 gün önce tüketim için sokulmuş olan ürünlere uygulanır. Ancak bu tür geriye dönük değerlendirmeler, taahhüdün ihlalinden önce sokulan ithalatlara uygulanmaz.

Madde 19

Munzam Gümrük Vergilerinin Uygulanması ve Tahsili

19.1 Danışmaların tamamlanması için makul çabalar harcadıktan sonra bir Üye, desteklemenin varlığı ve miktarı ve desteklemenin etkileri aracılığıyla subvansiyonlu ithalatın zarara yolaçtığı konusunda nihai bir karara varırsa, bu subvansiyon veya subvansiyonlar iptal edilmediği taktirde işbu Anlaşma hükümleri uyarınca bir munzam gümrük resmi uygulayabilir.

19.2 Uygulama konusundaki bütün şartların yerine getirildiği durumlarda bir munzam gümrük vergisi uygulayıp uygulamama konusundaki karar ve uygulanacak munzam gümrük vergisinin miktarının subvansiyonun tam miktarı veya daha azı olup olmayacağı konusundaki karar, ithalatçı Üyenin makamları tarafından alınacak kararlardır. Uygulamanın bütün Üyelerin ülkesinde ihtiyari olması, daha az vergi, yerli sanayiye zararı ortadan kaldırmaya yeterli ise verginin subvansiyonun toplam miktarından daha az olması ve ilgili makamların, menfaatleri, bir munzam gümrük resmi konulması halinde olumsuz yönde etkilenebilecek yerli ilgili taraflarca⁵⁰ yapılan beyanları gerektiği şekilde dikkate almalarına imkan verecek usuller oluşturulması arzu edilmektedir.

19.3 Herhangi bir ürün için bir munzam gümrük resmi konulduğunda, bu tür munzam gümrük resmi, her durumda uygun miktarlarda olmak üzere desteklendiği ve zarara yolaçtığı belirlenen bütün kaynaklardan gelen bu tür ürünlerin ithalatına ayırım yapılmadan uygulanır. Ancak sözkonusu subvansiyonlardan vazgeçmiş olan veya işbu Anlaşma şartları çerçevesindeki taahhütleri kabul edilmiş olan kaynaklardan yapılan ithalat bunun dışındadır. İhracatı kati munzam gümrük resmine tabi olan ancak işbirliğini reddetme dışındaki nedenlerle fiilen araştırılmamış olan herhangi bir ihracatçı, araştıran makamların bu ihracatçı için en kısa sürede ayrı munzam gümrük resmi belirlemeleri için bir hızlandırılmış incelemeye hak kazanır.

⁵⁰ Bu fıkranın amacı için, “yerli ilgili taraflar”, araştırmaya konu olan ithal ürünün tüketicilerini ve sınıai kullanıcılarını kapsar.

19.4 Herhangi bir ithal ürününe, desteklenen ve ihraç edilen ürünün birimi başına subvansiyon olarak hesaplanan varolduğu belirlenen desteklemenin miktarından fazla munzam gümrük resmi uygulanmaz⁵¹.

Madde 20

Geriyeye Dönük Uygulama

20.1 Geçici önlemler ve munzam gümrük resimleri ancak 17. Maddenin 1. fıkrası ve 19. Maddenin 1. fıkrası çerçevesindeki karar bu Maddede belirtilen istisnalara tabi olarak yürürlüğe girdiği andan sonra tüketim için sokulan ürünlere uygulanır.

20.2 Zarar (ancak bir zarar tehdidi veya bir sanayinin oluşturulmasının önemli ölçüde geciktirilmesi değil) konusunda nihai bir karar verilmesi durumunda veya bir zarar tehdidinin kesin belirlenmesi halinde ve desteklenen ithalatların etkisinin, geçici önlemler olmadığında, zararın belirlenmesine yolaçmış olabileceği durumlarda munzam gümrük resimleri, eğer varsa geçici önlemlerin uygulandığı dönem için geriye dönük olarak uygulanabilir.

20.3 Kati munzam gümrük resminin, nakit teminat veya senetle garanti edilen miktardan fazla olması halinde fark tahsil edilmez. Eğer kati vergi, nakit teminat veya senetle garanti edilen miktardan azsa, fazla miktar geri ödenir veya senet, süratle serbest bırakılır.

20.4 2. fıkrada öngörülen dışında, zarar tehdidi veya önemli geciktirme belirlendiğinde (ancak henüz hiç bir zarar meydana gelmemişse) bir kati munzam gümrük resmi sadece zarar tehdidi veya önemli geciktirmenin belirlendiği tarihten itibaren uygulanabilir ve geçici önlemlerin uygulandığı dönemde verilen her türlü nakit teminat geri ödenir ve her türlü senet hızlı bir şekilde serbest bırakılır.

20.5 Bir nihai kararın olumsuz olması durumunda, geçici önlemlerin uygulandığı dönemde verilen her türlü nakit teminat geri ödenir ve her türlü senet süratle serbest bırakılır.

20.6 Makamların, sözkonusu desteklenen ürün için, GATT 1994 ve işbu Anlaşma hükümlerine aykırı bir şekilde ödenmiş veya verilmiş subvansiyonlardan yararlanan bir ürünün göreceli olarak kısa bir süre içinde büyük miktarda ithali nedeniyle onarımı güç zarar meydana geldiğini belirledikleri kritik durumlarda ve gerektiğinde bu zararın tekrarlanmasını önlemek için bu ithalatlar için geriye dönük munzam gümrük resmi takdiri için kati munzam gümrük resimleri, geçici önlemlerin uygulanmaya başlandığı tarihten en fazla 90 gün önce tüketim için sokulmuş olan ithalatlar için takdir edilebilir.

Madde 21

Munzam Gümrük Resimlerinin ve Taahhütlerin

⁵¹ Bu Anlaşma'da kullanıldığı şekliyle "uygulama", bir gümrük vergisi veya verginin kati veya nihai yasal takdiri veya tahsis edilmesidir.

Süresi ve Gözden Geçirilmesi

21.1 Bir munzam gümrük resmi, zarara yolaçan desteklemeyi tesirsiz hale getirmek için gerekli olduğu süre ve ölçüde yürürlükte kalır.

21.2 Makamlar, gerektiğinde verginin uygulanmasına devam edilmesi konusundaki gereksinimi kendi inisiyatifleriyle veya kati munzam gümrük resminin uygulanmasından bu yana makul bir süre geçmiş olması koşulu ile bir gözden geçirme ihtiyacını destekleyen olumlu bilgiler sunan herhangi bir ilgili tarafın isteği üzerine gözden geçirir. İlgili taraflar, verginin devam etmesinin desteklemenin tesirsiz hale getirilmesi için gerekli olup olmadığının, vergi ortadan kaldırıldığı veya değiştirildiği taktirde zararın devam etme veya tekrarlama olasılığı bulunup bulunmadığının veya her ikisinin incelenmesi için makamlardan talepte bulunma hakları vardır. Bu fıkra çerçevesindeki bir inceleme sonucunda makamların, munzam gümrük vergisinin artık gerekli olmadığını belirlemeleri halinde bu vergi derhal uygulamadan kaldırılır.

21.3 1. ve 2. fıkraların hükümlerine bakılmaksızın, her türlü kati munzam gümrük resmi, makamların, bu tarihten önce kendi inisiyatifleriyle veya yerli sanayi tarafından veya adına bu tarihten önce makul bir süre içinde yapılan usule uygun olarak kanıtlanmış talep üzerine başlattıkları bir inceleme sonucunda verginin sona ermesinin destekleme veya zararın⁵² devam etmesine veya tekrarlanmasına yolaçabileceği sonucuna varmaları dışında yürürlüğe girmesinden itibaren (veya hem desteklemeyi hem de zararı kapsamışsa 2. fıkra çerçevesindeki veya bu fıkra çerçevesindeki en son incelemenin tarihinden itibaren) en geç beş yıl içindeki bir tarihte yürürlükten kaldırılır. Vergi, bu tür bir incelemenin sonucu belli olana kadar yürürlükte kalabilir.

21.4 12. Maddenin kanıt ve usüle ilişkin hükümleri, bu Madde çerçevesinde yapılan her türlü incelemeye uygulanır. Bu tür incelemeler, süratle yapılmalı ve normalde incelemenin başlatıldığı tarihten itibaren 12 ay içinde tamamlanmalıdır.

21.5 Bu Madde hükümleri, 18. Madde çerçevesinde kabul edilen taahhütlere gerekli değişiklikler yapılarak uygulanır.

Madde 22

Kararların Kamuoyuna Duyurulması ve Açıklanması

22.1 Makamlar, 11. Madde uyarınca bir araştırma başlatılmasını haklı gösterecek yeterli kanıt bulunduğu kanısına vardıklarında, ürünleri bu tür incelemeye konu olan Üye veya Üyeler ve bunda menfaatleri olduğu araştıran makamlarca bilinen öteki ilgili taraflara bildirimde bulunulur ve kamuoyuna duyuru yapılır.

⁵² Bir munzam gümrük vergisinin miktarı geriye dönük olarak takdir edildiğinde en son takdir muamelesindeki hiç bir vergi konmayacağı yönündeki bir bulgu, kendi başına makamların, kati vergiye son vermelerini gerektirmez.

22.2 Bir araştırma başlatılmasına ilişkin kamu duyurusu, aşağıdaki hususlarda yeterli bilgiyi içerir veya ayrı bir raporla başka şekilde bildirilir⁵³:

- (i) ihracatçı ülkenin veya ülkelerin ve ilgili ürünün ismi;
- (ii) araştırmanın başlatıldığı tarih;
- (iii) incelenecek destekleme uygulaması veya uygulamalarının tanımı;
- (iv) zarar iddiasının dayandırıldığı unsurların bir özeti*
- (v) ilgili Üyeler ve ilgili taraflarca yapılacak beyanların gönderileceği adres; ve
- (vi) ilgili Üyelere ve ilgili taraflara görüşlerini açıklamaları için verilen süreler.

22.3 Olumlu veya olumsuz herhangi bir ön veya kati karar, 18. Madde uyarınca bir taahhüdü kabul etme konusundaki bir karar, bu taahhüdün sona erdirilmesi ve kati bir munzam gümrük vergisinin sona erdirilmesi konusunda kamuoyuna duyuruda bulunulur. Bu tür her duyuru, araştıran makamlar tarafından önemli görülen yasa veya gerçeğe ilişkin bütün konularda varılan sonuçlar ve bulguları yeterli ayrıntıda belirtecek veya ayrı bir raporla başka şekilde bildirilecektir. Bu tür duyurular ve raporlar, ürünleri bu tür kararlara veya taahhüde konu olan Üyeler veya Üyelere ve bunda menfaati olduğu bilinen öteki ilgili taraflara iletilir.

22.4 Geçici önlemlerin uygulanmasına ilişkin kamu duyurusu, destekleme ve zararın varlığına ilişkin ön kararlar için yeterli ayrıntıda açıklamalar içerir ve iddiaların kabul veya reddedilmesine yolaçan gerçeğe ve yasaya ilişkin hususları belirtir veya ayrı bir rapor halinde başka şekilde bildirilir. Bu tür duyuru veya rapor, gizli bilgilerin korunması şartına gerekli dikkat gösterilerek, özellikle aşağıdaki hususları içerir:

- (i) satıcıların, veya bu mümkün olmadığı takdirde ilgili satıcı ülkelerin isimleri;
- (ii) gümrük amaçları için yeterli olacak şekilde ürünün tanımı;
- (iii) belirlenen subvansiyonun miktarı ve bir subvansiyonun varlığının belirlenmesinde esas alınan hususlar;
- (iv) 15. Madde'de belirtildiği şekilde zarar belirlemesiyle ilgili görüşler;
- (v) bu karara yolaçan esas gerekçeler.

22.5 Bir kati verginin uygulanmasını veya bir taahhüdün kabul edilmesini öngören olumlu bir karar alınması halinde bir araştırmanın sonuçlandırılması veya durdurulmasına ilişkin kamu duyurusu, gizli bilgilerin korunması şartına dikkat edilerek nihai önlemlerin uygulanması veya bir taahhüdün kabul edilmesine yolaçan gerekçeler ve

⁵³ Makamlar, ayrı bir raporda bu Madde hükümleri kapsamında bilgi ve izahat verdiklerinde bu raporun kamuoyuna sunulmak üzere hazır olmasını sağlarlar.

gerçeğe ve yasaya ilişkin konularda bütün bilgileri içermeli veya ayrı bir raporla bildirmelidir. Özellikle, bu duyuru ve rapor 4. fıkrada belirtilen bilgilerin yanısıra ilgili Üyeler ve ihracatçılar ve ithalatçılar tarafından yapılan ilgili iddialar veya taleplerin kabul veya reddedilmesi için gerekçeleri kapsamalıdır.

22.6 18. Madde uyarınca bir taahhüdün kabul edilmesinin ardından bir araştırmanın sona erdirilmesi veya durdurulmasına ilişkin kamu duyurusu, bu taahhüdün gizli olmayan bölümünü içerir veya ayrı bir raporla bildirir.

22.7 Bu Maddenin hükümleri, 21. Madde uyarınca inceleme başlatılması ve tamamlanmasına ve 20. Madde çerçevesinde geriye dönük olarak vergi uygulanması kararlarına gerekli değişiklikler yapılarak uygulanır.

Madde 23

Adli Inceleme

Ulusal mevzuatı, munzam gümrük resmi önlemlerine ilişkin hükümler içeren her Üye, 21. Maddenin anlamı çerçevesinde nihai kararlara ve kararların gözden geçirilmesine ilişkin idari fiillerin derhal incelenmesi amacıyla adli, tahkim veya idari mahkemeler veya usulleri çalıştırır. Bu tür mahkemeler veya usuller, sözkonusu karar veya incelemeden sorumlu makamlardan bağımsız olmalı ve idari muameleye katılan ve idari fiillerden doğrudan ve ayrı olarak etkilenen bütün ilgili taraflara incelemeyi izleme imkanı tanınmalıdır.

KISIM VI : KURUMLAR

Madde 24

Sübvansiyonlar ve Telif Edici Tedbirler Komitesi ve Yardımcı Organlar

24.1 Üyeler'den her birinin temsilcilerinden oluşan bir Sübvansiyonlar ve Karşı Tedbirler Komitesi kurulmuştur. Komite kendi Başkanı'nı seçecek ve yılda en az iki defa veya herhangi bir Üye'nin talebi üzerine bu Anlaşma'nın ilgili hükümleri gereğince toplanacaktır. Komite, bu Anlaşma çerçevesinde veya Üyeler tarafından kendisine verilen sorumlulukları yerine getirecek ve Anlaşma'nın işleyişi veya amaçlarının gerçekleştirilmesi ile ilgili herhangi bir konuda istişarede bulunma imkanını Üyeler'e sağlayacaktır. DTÖ Sekreteryası, Komite'nin sekreteryası olarak hareket edecektir.

24.2 Komite gerekli oldukça yardımcı organlar kurabilir.

24.3 Komite, sübvansiyonlar ve ticaret ilişkileri alanlarında yüksek vasıflara sahip beş bağımsız kişiden oluşan bir Uzmanlar Sürekli Grubu kuracaktır. Uzmanlar Komitesi tarafından seçilecek ve bunlardan biri her yıl yenisiyle değiştirilecektir. USG'den,

4.maddenin 5.paragrafında öngörüldüğü gibi, bir heyete yardımcı olması istenebilir. Komite, herhangi bir sübvansiyonun varlığı ve niteliği hakkında görüş de isteyebilir.

24.4 USG herhangi bir Üye tarafından danışılabilir ve o Üye tarafından uygulamaya sokulması önerilen veya halen sürdürülmekte olan bir sübvansiyonun niteliği hakkında istişari görüşler bildirebilir. Bu tür görüşler gizli olacak ve 7.madde çerçevesindeki müzakerelerde söz edilemeyecektir.

24.5 Görevlerini yerine getirirken, Komite ve yardımcı organlar uygun gördükleri herhangi bir kaynakla istişare edebilir ve bu kaynaktan bilgi isteyebilirler. Ancak, Komite veya bir yardımcı organ bir Üye'nin yargı yetki alanı içindeki bir kaynaktan bilgi istemeden önce, ilgili Üye'ye haber verecektir.

KISIM VII : BİLDİRİM VE İNCELEME

Madde 25

Bildirimler

25.1 Üyeler, GATT 1994 Madde XVI paragraf 1 hükümleri saklı kalmak üzere, sübvansiyonlara ilişkin bildirimlerin her yılın 30 Haziran tarihine kadar sunulacağını ve 2'den 6'ya kadar olan paragrafların hükümlerine uygun olacağını kabul ve taahhüt ederler.

25.2 Üyeler, kendi toprakları içinde verilen veya sürdürülen, Madde 2'deki anlama özgü olarak, Madde 1'in birinci paragrafında tanımlanan herhangi bir sübvansiyonu bildireceklerdir.

25.3 Bildirimlerin içeriği, diğer Üyeler'in, bildirilen sübvansiyon programlarının ticarete olan etkilerini ve işleyişini değerlendirebilmelerine yetecek ölçüde spesifik olmalıdır. Bu çerçevede ve sübvansiyonlar hakkındaki soru cetvelinin içeriği ve şekli saklı kalmak üzere⁵⁴, Üyeler yaptıkları bildirimlerin aşağıdaki bilgileri içermesini sağlayacaklardır:

(i) sübvansiyonun şekli (hibe, kredi, vergi kolaylığı, vs.);

(ii) birim başına sübvansiyon veya, bunun mümkün olmadığı durumlarda, sübvansiyonun toplam miktarı veya sübvansiyon için ayrılmış toplam miktar (eğer mümkünse, bir önceki yılda birim başına ortalama sübvansiyonu belirterek);

(iii) sübvansiyonun politika hedefi ve/veya amacı;

(iv) sübvansiyonun süresi ve/veya ona bağlı diğer süre sınırları;

(v) sübvansiyonun ticarete olan etkilerinin değerlendirilmesini mümkün kılacak istatistiksel veriler.

⁵⁴ Komite, BISD 9S/193-194'te yer alan soru cetvelinin içeriği ve şeklini gözden geçirmek için bir Çalışma Grubu kuracaktır.

25.4 Paragraf 3'deki spesifik hususlar bildirimde belirtilmemişse, bildirim kendisinde bir açıklama verilecektir.

25.5 Sübvansiyonlar spesifik ürünlere veya sektörler veriliyorsa, bildirimler ürün veya sektör bazında düzenlenmelidir.

25.6 Kendi toprakları içinde GATT 1994 Madde XVI paragraf 1 ve bu Anlaşma çerçevesinde bildirilmesi gereken tedbirler olmadığını düşünen Üyeler, bunu Sekreteryaya yazılı olarak bildireceklerdir.

25.7 Üyeler, bir tedbirin bildirilmesinin, onun GATT 1994 ve bu Anlaşma çerçevesindeki yasal statüsünü, bu Anlaşma kapsamındaki etkilerini, veya tedbirin niteliğini önceden belirlemediğini kabul ederler.

25.8 Herhangi bir Üye, herhangi bir zamanda, (Kısım IV'te atf yapılan herhangi bir sübvansiyon dahil) bir başka Üye tarafından verilen veya sürdürülen herhangi bir sübvansiyonun niteliği ve kapsamı hakkında bilgi veya spesifik bir tedbirin bildirim şartına tabi değil olarak düşünülmesinin nedenlerine ilişkin bir açıklama için yazılı bir talep sunabilir.

25.9 Bu şekilde bilgi veya açıklama talep edilen Üyeler, istenilen bilgileri mümkün olduğu kadar çabuk ve kapsamlı bir şekilde sağlayacak ve, talep üzerine, talep eden Üye'ye ek bilgiler vermeye hazır olacaklardır. Özellikle, diğer Üye'nin bu Anlaşma'nın hükümlerine uygunluklarını değerlendirebilmelerine yetecek kadar ayrıntı vereceklerdir. Bu bilgilerin verilmemiş olduğunu düşünen bir Üye, konuyu Komite'nin dikkatine sunabilir.

25.10 Bir başka Üye'nin sübvansiyon etkisine sahip herhangi bir tedbirinin GATT 1994 Madde XVI paragraf 1'in ve bu Madde'nin hükümlerine uygun olarak bildirilmemiş olduğunu düşünen bir Üye konuyu bu diğer Üye'nin dikkatine sunabilir. İddia olunan sübvansiyon bundan sonra derhal bildirilmezse, bu Üye sözkonusu iddia olunan sübvansiyonu Komite'nin dikkatine sunabilir.

25.11 Üyeler, telafi edici vergilerle ilgili olarak yapılan bütün ilk veya son işlemleri gecikmeden Komite'ye rapor edeceklerdir. Bu raporlar, diğer Üyeler'in incelemesi için Sekreteryaya'da bulunacaktır. Üyeler, son altı ay içinde yapılan telafi edici vergi işlemleri hakkında yılda iki kez olmak üzere raporlar da sunacaklardır. Bu altı aylık raporlar, kabul edilen standart bir şekilde sunulacaktır.

25.12 Her bir Üye, Komite'ye, (a) hangi makamlarının Madde 11'de belirtilen soruşturmayı başlatmaya ve yürütmeye yetkili olduğunu ve (b) bu soruşturmaların başlatılması ve yürütülmesi hakkındaki ulusal prosedürlerini bildirecektir.

Madde 26

Gözetme

6.1 Komite, GATT 1994 Madde XVI paragraf 1 ve bu Anlaşma'nın Madde 25 paragraf 1'i çerçevesinde sunulan yeni ve tam bildirimleri, üç yılda bir yapılan özel oturumlarda inceleyecektir. Ara yıllarda sunulan bildirimler (güncelleştirici bildirimler) Komite'nin her olağan toplantısında incelenecektir.

26.2 Komite, Madde 25 paragraf 11 çerçevesinde sunulan raporları, Komite'nin her olağan toplantısında inceleyecektir.

KISIM VIII : GELİŞMEKTE OLAN ÜLKE ÜYELER

Madde 27

Gelişmekte Olan Ülke Üyelere Ait Özel ve Farklı Uygulama

27.1 Üyeler, sübvansiyonların, gelişmekte olan ülke Üyeler'in ekonomik kalkınma programlarında önemli bir rol oynadığını kabul ederler.

27.2 Madde 3 paragraf 1(a)'daki yasak:

(a) Ek VII'de belirtilen gelişmekte olan ülke Üyeler'e ve

(b) paragraf 4'teki hükümlere uyulmak şartıyla, DTÖ Anlaşması'nın yürürlüğe giriş tarihinden itibaren sekiz yıl süreyle diğer gelişmekte olan ülke Üyeler'e uygulanmayacaktır.

27.3 Madde 3 paragraf 1(b)'deki yasak gelişmekte olan ülke Üyeler'e beş yıl süreyle ve en az gelişmiş ülke Üyeler'e de DTÖ Anlaşması'nın yürürlüğe giriş tarihinden itibaren sekiz yıl süreyle uygulanmayacaktır.

27.4 Paragraf 2(b)'de belirtilen herhangi bir gelişmekte olan ülke Üye, ihracat sübvansiyonlarını, tercihan müterakki bir şekilde, sekiz yıllık süre içinde kademeli olarak yürürlükten kaldıracaktır. Ancak, bir gelişmekte olan ülke Üye, ihracat sübvansiyonlarının⁵⁵ seviyesini artırmayacak ve, bu ihracat sübvansiyonları kendi kalkınma ihtiyaçlarıyla tutarlı değilse, onları, bu paragrafta belirtilenden daha kısa bir süre içinde ortadan kaldıracaktır. Bir gelişmekte olan ülke Üye, sözkonusu sübvansiyonları 8-yıllık süreden sonra da uygulamayı gerekli buluyorsa, bu sürenin bitiminden en geç bir yıl önce, Komite ile istişarede bulunacak ve Komite, sözkonusu gelişmekte olan ülke Üye'nin bütün ilgili ekonomik, mali ve kalkınma ihtiyaçlarını inceledikten sonra, bu sürenin uzatılmasının haklı olup olmadığını belirleyecektir. Komite uzatmanın haklı olduğuna karar verirse, ilgili kalkınmakta olan ülke Üye, sübvansiyonların sürdürülmesinin gerekliliğini belirlemek için Komite ile yıllık istişarelerde bulunacaktır. Komite, uzatmanın haklı olmadığına karar verirse, gelişmekte olan ülke Üye, en son müsaade edilen sürenin bitiminden itibaren iki yıl içinde mevcut ihracat sübvansiyonlarını kademeli olarak yürürlükten kaldıracaktır.

⁵⁵DTÖ Anlaşmasının yürürlüğe giriş tarihi itibarıyla ihracat sübvansiyonları vermeyen bir gelişmekte olan ülke üye için, bu paragraf, sadece 1986'da verilmiş ihracat sübvansiyonlarının seviyesi temelinde uygulanacaktır.

27.5 Belirli bir üründe ihracat rekabet gücüne ulaşan bir gelişmekte olan ülke Üye, iki yıl içinde bu ürünle ilgili ihracat sübvansiyonlarını yürürlükten kaldıracaktır. Ancak, Ek VII'de belirtilen ve bir veya daha fazla üründe ihracat rekabet gücüne ulaşmış olan bir gelişmekte olan ülke Üye için, bu ürünlerle ilgili ihracat sübvansiyonları sekiz yıllık bir süre içinde tedricen yürürlükten kaldırılacaktır.

27.6 Bir üründe ihracat rekabet gücü, eğer bir gelişmekte olan ülke Üye'nin o üründen yaptığı ihracat, o ürünün dünya ticaretinde birbirini izleyen iki takvim yılında en az yüzde 3.25'lik bir paya ulaşmış ise mevcut demektir. Ihracat rekabet gücü, (a) ihracat rekabet gücüne erişmiş gelişmekte olan ülke Üye'nin bildiriminde veya (b) herhangi bir Üye'nin başvurusu üzerine Sekreteryaya tarafından yapılan bir hesaplama temelinde mevcut olacaktır. Bu paragrafın amacı bakımından, bir ürün Uyumlaştırılmış Sistem Nomenklaturası'nın bir bölüm başlığı olarak tanımlanır. Komite, DTÖ Anlaşması'nın yürürlüğe giriş tarihinden itibaren beş yıl süreyle bu hükmün işleyişini gözden geçirecektir.

27.7 Madde 4'ün hükümleri, 2'den 5'e kadar ki paragrafların hükümlerine uygun olan ihracat sübvansiyonları durumunda bir gelişmekte olan ülke Üye'ye uygulanmayacaktır. Bu durumda ilgili hükümler, Madde 7'nin hükümleri olacaktır.

27.8 Bir gelişmekte olan ülke Üye tarafından verilen bir sübvansiyonun bu Anlaşma'da tanımlandığı şekilde ciddi zarar anlamına geldiği yönünde, Madde 6 paragraf 1 çerçevesinde herhangi bir ön kabul sözkonusu olmayacaktır. Paragraf 9'un hükümleri çerçevesinde uygun olduğu durumlarda, bu tür bir ciddi zarar, Madde 6'nın 3'den 8'e kadarki paragraflarının hükümlerine uygun olarak, kesin kanıtlarla gösterilecektir.

27.9 Madde 6'nın birinci paragrafında belirtilenlerden başka bir gelişmekte olan ülke Üye tarafından verilen sürdürülen dava edilebilir sübvansiyonlarla ilgili olarak, Madde 7 çerçevesinde işlem yapılmasına müsaade edilemez veya işlem yapılamaz, meğer ki GATT 1994 çerçevesindeki ticaret tavizleri veya diğer yükümlülüklerin, bir başka Üye'nin benzer bir ürününün sübvansiyonu uygulayan gelişmekte olan ülke Üye'nin piyasasına girişini ortadan kaldıracak veya engelleyecek şekilde, böyle bir sübvansiyon nedeniyle geçersiz hale gelmiş veya engellenmiş olduğu anlaşılabilir veya bir ithalatçı Üye'nin piyasasındaki bir yurtiçi sanayiye bir zarar meydana gelmiş olsun.

27.10 Kökeni gelişmekte olan bir ülke Üye'de bulunan bir ürün hakkında herhangi bir telafi edici vergi soruşturması, ilgili makamlarca aşağıdaki hususların tesbit edilmesi üzerine derhal sona erdirilecektir:

(a) sözkonusu ürün için verilen sübvansiyonların genel seviyesi, o ürünün birim değerinin yüzde 2'sini geçmemektedir; veya

(b) sübvansiyon edilen ithalatın hacmi, ithalatçı Üye'deki benzer ürünün toplam ithalatının yüzde 4'ünden daha azını temsil etmektedir, meğer ki toplam ithalattaki münferit payları toplu olarak yüzde 4'ten daha azını temsil eden gelişmekte olan ülke Üyeler'den yapılan ithalat ithalatçı Üye'deki benzer ürünün toplam ithalatının yüzde 9'undan daha fazlasını teşkil ediyor olsun.

27.11 DTÖ Anlaşması'nın yürürlüğe giriş tarihinden itibaren sekiz yıllık sürenin bitişinden önce ihracat sübvansiyonlarını ortadan kaldırmış olan paragraf 2(b) kapsamı içindeki gelişmekte olan ülke Üyeler için ve Ek VII'de belirtilen gelişmekte olan ülke Üyeler için, paragraf 10(a)'daki sayı, yüzde 2 değil, yüzde 3 olacaktır. Bu hüküm, ihracat sübvansiyonlarının kaldırıldığı Komite'ye bildirildiği tarihten itibaren ve bildirim yapan gelişmekte olan ülke Üye tarafından ihracat sübvansiyonları verilmediği sürece geçerli olacaktır. Bu hüküm, DTÖ Anlaşması'nın yürürlüğe giriş tarihinden sekiz yıl sonra sona erecektir.

27.12 Paragraf 10 ve 11 hükümleri, Madde 15'in üçüncü paragrafı kapsamında herhangi bir *teferruat* belirlenmesi için geçerli olmayacaktır.

27.13 Kısım III hükümleri, bir gelişmekte olan ülke Üye'nin bir özelleştirme programı çerçevesinde ve bu programla doğrudan bağlantılı olarak veriliyorsa, hükümet gelirlerinden vazgeçilmesi ve diğer yükümlülük transferleri dahil, hangi şekilde olursa olsun, doğrudan borç aflarına ve sosyal maliyetleri karşılamaya yönelik sübvansiyonlara uygulanmayacaktır. Ancak şu şartla ki bu program ve verilen sübvansiyonlar belirli bir süre için verilmeli ve Komite'ye bildirilmeli ve program ilgili işletmenin özelleşmesiyle sonuçlanmalıdır.

27.14 Komite, ilgili bir Üye'nin başvurusu üzerine, gelişmekte olan bir Üye ülkenin belirli bir ihracat sübvansiyon uygulamasını, bu uygulamanın o ülkenin gelişme ihtiyaçlarıyla uygun olup olmadığı açısından inceleyebilir.

27.15 Komite, ilgili bir gelişmekte olan ülke Üye'nin başvurusu üzerine, sözkonusu gelişmekte olan ülke Üye açısından belirli bir telafi edici tedbirin paragraf 10 ve 11 hükümlerine uygun olup olmadığını incelemek için bir değerlendirme çalışması yapabilir.

KISIM IX : GEÇİCİ DÜZENLEMELER

Madde 28

Mevcut Programlar

28.1 Herhangi bir Üye'nin toprakları içinde, o Üye DTÖ Anlaşması'nı imzalamadan önce oluşturulmuş olan ve bu Anlaşma hükümlerine uygun olmayan sübvansiyon programları:

(a) o Üye için DTÖ Anlaşması'nın yürürlüğe giriş tarihinden en geç 90 gün sonra Komite'ye bildirilecek; ve

(b) o Üye için DTÖ Anlaşması'nın yürürlüğe giriş tarihinden itibaren üç yıl içinde bu Anlaşma'nın hükümlerine uygun hale getirilecek ve o zamana kadar Kısım II'ye tabi olmayacaktır.

28.2 Hiçbir Üye böyle bir programın kapsamını genişletmeyecek ve böyle bir program süresi dolduktan sonra yenilenmeyecektir.

Madde 29

Piyasa Ekonomisine Geçiş

29.1 Merkezi planlı bir ekonomiden bir piyasa, serbest girişim ekonomisine dönüşüm süreci içindeki Üyeler bu dönüşüm için gerekli programlar ve tedbirler uygulayabilirler.

29.2 Bu Üyeler için, Madde 3 kapsamına giren ve paragraf 3'e göre bildirilen sübvansiyon programları, DTÖ Anlaşması'nın yürürlüğe giriş tarihinden itibaren yedi yıllık bir süre içinde ortadan kaldırılacak veya Madde 3'e uygun hale getirilecektir. Böyle bir durumda, Madde 4 uygulanmayacaktır. Ayrıca, bu süre içinde:

(a) Madde 6 paragraf 1(d) kapsamına giren sübvansiyon programları Madde 7 çerçevesinde dava edilemeyecek;

(b) diğer dava edilebilir sübvansiyonlar bakımından, Madde 27 paragraf 9 hükümleri geçerli olacaktır.

29.3 Madde 3 kapsamına giren sübvansiyon programları, DTÖ Anlaşması'nın yürürlüğe giriş tarihinden sonra mümkün olan en erken tarihte Komite'ye bildirilecektir. Bu tür sübvansiyonlar hakkındaki bildirimler, DTÖ Anlaşması'nın yürürlüğe girişinden iki yıl sonraya kadar yapılabilir.

29.4 İstisnai durumlarda, paragraf 1'de belirtilen Üyeler'e, bildirilmiş program ve tedbirlerinden sapmalar tanınabilir ve, eğer bu sapmalar dönüşüm süreci için gerekli bulunuyorsa, Komite tarafından bunlara ilişkin süre çerçeveleri verilebilir.

KISIM X : İHTILAFLARIN ÇÖZÜMLENMESİ

Madde 30

İhtilafların Çözümlemesi Mutabakat Metni tarafından açıklandığı ve uygulandığı şekliyle GATT 1994'ün XXII, ve XXIII.maddeleri hükümleri, burada aksine açık bir hüküm yoksa, bu Anlaşma çerçevesindeki istişareler ve ihtilaf çözümleri için geçerli olacaktır.

KISIM XI : SON HÜKÜMLER

Madde 31

Geçici Uygulama

Madde 6'nın birinci paragrafının hükümleri ve Madde 8 ve 9 hükümleri, DTÖ Anlaşması'nın yürürlük tarihinden itibaren beş yıl süreyle geçerli olacaktır. Bu sürenin bitmesinden en geç 180 gün önce, Komite, ya mevcut şekliyle ya da tadil edilmiş bir

şekliyle, bu hükümlerin geçerlilik süresinin uzatılmasına karar vermek amacıyla, bu hükümlerin işleyişini gözden geçirecektir.

Madde 32

Diğer Son Hükümler

32.1 Bir başka Üye'nin bir sübvansiyonuna karşı, bu Anlaşma tarafından yorumlandığı şekliyle GATT 1994'ün hükümlerine uygun olarak yapılan bir işlem dışında hiçbir işlem yapılamaz.⁵⁶

32.2 Diğer Üyeler'in rızası olmadan, bu Anlaşma'nın herhangi bir hükmüne çekince konulamaz.

32.3 Paragraf 4 saklı kalmak üzere, bu Anlaşma'nın hükümleri, bir Üye için DTÖ Anlaşması'nın yürürlüğe giriş tarihinde veya daha sonra yapılmış başvurular gereğince başlatılmış soruşturmalar ve mevcut tedbirlere ilişkin değerlendirme çalışmaları için geçerli olacaktır.

32.4 Madde 21 paragraf 3 bakımından, mevcut telafi edici önlemler, bir Üye için DTÖ Anlaşması'nın yürürlük tarihinden daha geç olmayan bir tarihte konulmuş kabul edilecektir. Ancak, bir Üye'nin o tarihte yürürlükte olan ulusal mevzuatının o paragrafta öngörülen tipte bir maddeyi zaten içermekte olması hali müstesnadır.

32.5 Her Üye, kendisi için DTÖ Anlaşması'nın yürürlüğe giriş tarihinden daha geç olmamak üzere, yasalarının, yönetmeliklerinin ve idari prosedürlerinin, sözkonusu Üye için geçerli oldukları şekilde bu Anlaşma'nın hükümlerine uygunluğunu sağlamak amacıyla, genel veya özel nitelikte bütün gerekli adımları atacaktır.

32.6 Her Üye, bu Anlaşma ile ilgili yasa ve yönetmeliklerindeki ve bu yasa ve yönetmeliklerin uygulanmasındaki değişiklikleri Komite'ye bildirecektir.

32.7 Komite, bu Anlaşma'nın amaçlarını dikkate alarak, yılda bir kez bu Anlaşma'nın uygulanmasını ve işleyişini gözden geçirecektir. Komite, bu gözden geçirmeler kapsamındaki dönemde meydana gelen gelişmeleri her yıl Mal Ticareti Konseyi'ne bildirecektir.

32.8 Bu Anlaşma'nın Ekleri, bu Anlaşma'nın ayrılmaz bir parçasını oluşturur.

⁵⁶ Bu paragraf, uygun olduğu takdirde, GATT 1994'ün diğer ilgili hükümleri çerçevesinde işlem yapılmasını dışlamaz.

EK I

IHRACAT SÜBVANSİYONLARI HAKKINDA AÇIKLAMALI LİSTE

- (a) İhracat performansı şartına bağlı olarak, hükümetlerce bir firma veya bir endüstriye doğrudan sübvansiyonlar sağlanması.
- (b) Döviz tutma programları veya ihracat için ikramiye içeren benzer uygulamalar.
- (c) Yurtiçi sevkiyatlara göre daha elverişli şartlar üzerinden, hükümetlerce sağlanan veya izin verilen, ihracat sevkiyatları üzerinde dahili taşıma ve navlun masrafları.
- (d) Hükümetler veya hükümet kuruluşları tarafından doğrudan doğruya veya hükümetçe izin verilmiş programlar vasıtasıyla dolaylı olarak, yurtiçi tüketim için mal üretiminde kullanılmak üzere benzer nitelikte veya doğrudan doğruya rakip nitelikte ürünler veya hizmetler sağlanmasıyla ilgili şartlara göre daha elverişli şartlar üzerinden, ihraç edilen malların üretiminde kullanılmak üzere ithal veya yurtiçi ürünler veya hizmetler sağlanması, eğer (ürünler için) bu şartlar, dünya piyasalarında ihracatçılarına ticari olarak açık⁵⁷ olanlardan daha elverişli ise.
- (e) Sınai veya ticari işletmeler tarafından ödenen veya ödenecek olan doğrudan vergiler⁵⁸ veya sosyal refah kesintilerinin tamamen veya kısmen istisna edilmesi veya ihracat şartına bağlı olarak spesifik şekilde ertelenmesi.⁵⁹

⁵⁷ “Ticari olarak açık” demek, yurtiçi ve ithal ürünler arasındaki seçimin kısıtlanmamış olduğu ve sadece ticari mülahazalara dayandığı demektir,

⁵⁸ Bu Anlaşma Bakımından:

“Doğrudan vergiler” demek, ücretler, karlar, kiralar, royaltiler ve diğer gelirler üzerindeki vergiler ve gayri menkul mülkiyet üzerindeki vergiler demektir;

“İthalat vergileri” demek, ithalattan alınan tarifeler, resimler ve bu notta sayılmayan diğer mali kesintiler demektir.

“Dolaylı vergiler” demek, satış, tüketim, hasılat, katma değer, “franchise”, damga, intikal, envanter ve ekipman vergileri, sınır vergileri, ve doğrudan vergiler ve ithalat vergileri dışındaki bütün diğer vergiler demektir;

“Ön-aşama” dolaylı vergiler, ürünün yapılmasında doğrudan veya dolaylı olarak kullanılan mallar veya hizmetlerden alınan vergiler demektir;

“Birikimli” dolaylı vergiler, üretimin bir aşamasında vergiye tabi mallar veya hizmetler üretimin sonraki bir aşamasında kullanıldığı takdirde verginin daha sonra alacak kaydedilmesi için bir mekanizmanın olmadığı durumlarda alınan çok-aşamalı vergiler demektir;

Vergilerin “affedilmesi”, vergilerin iade edilmesi veya geri verilmesini içerir;

“Affetme veya geri verme”, ithalat vergilerinin tamamen veya kısmen muaf tutulması veya ertelenmesini içerir.

⁵⁹ Üyeler, ertelemenin, mesela uygun oranlarda faiz alınmıyorsa, bir ihracat sübvansiyon anlamına gelmesi gerektiğini kabul ederler. Üyeler, ihracatçı işletmeler ve kendi kontrolleri altındaki veya aynı kontrol altındaki yabancı alıcılar arasındaki işlemlerde mal fiyatlarının, vergi yönünden, bağımsız işletmeler arasında uygulanacak fiyatlar olması gerektiği ilkesini bir defa daha teyit ederler. Herhangi bir Üye, bir başka Üye’nin dikkatini, bu ilkeye aykırı düşebilecek ve ihracat işlemlerinde önemli miktarda doğrudan vergi tasarrufuyla sonuçlanan idari veya diğer uygulamalara çekebilir. Böyle durumlarda, Üyeler, bir önceki cümlede oluşturulan istişare hakkı dahil, GATT 1994 çerçevesinde Üyeler’in hak ve yükümlülüklerine halel

(f) Doğrudan vergilerin matrahının hesaplanmasında, yurtiçi tüketim amaçlı üretim için verilenlerin üzerinde ve ötesinde, ihracat veya ihracat performansı ile doğrudan ilişkili özel indirimler tanınması.

(g) İhraç edilen ürünlerin üretimi ve dağıtımı ile ilgili olarak, benzer ürünlerin üretimi ve dağıtımında yurtiçi tüketim için satıldıkları zaman alınan vergileri aşan bir miktarda dolaylı vergilerin muaf tutulması veya affedilmesi.

(h) Yurtiçi tüketim için satıldıkları zaman benzer ürünlerin üretiminde kullanılan mallar veya hizmetler üzerindeki benzer ön- aşama birikimli dolaylı vergilerin muaf tutulması, affedilmesi veya ertelenmesini aşan bir miktarda olmak üzere ihraç edilen ürünlerin üretiminde kullanılan mallar veya hizmetler üzerindeki ön-aşama birikimli dolaylı vergilerin⁵⁸ muaf tutulması, affedilmesi veya ertelenmesi; ancak şu şartla ki, (atıklar için normal bir pay bırakarak) ön-aşama birikimli dolaylı vergiler, ihraç edilen ürünün üretiminde kullanılan girdiler üzerinden alınıyor ise, yurtiçi tüketim için satıldıkları zaman benzer ürünler üzerinde muaf tutulmadığı, affedilmediği veya ertelenmediği zaman bile, ön- aşama birikimli dolaylı vergiler ihraç edilen ürünler üzerinde muaf tutulabilir, affedilebilir veya ertelenebilir.⁶⁰ Bu kalem, Ek II'de belirtilen üretim sürecinde girdi kullanımını hakkındaki ilkelere uygun olarak yorumlanacaktır.

(i) (Atıklar için normal bir pay bırakarak) ihraç edilen ürünün üretiminde kullanılan ithal girdilerden alınanları aşan bir miktarda ithalat vergilerinin affedilmesi veya geri verilmesi; ancak şu şartla ki, özel durumlarda bir firma, ithalat ve buna karşılık gelen ihracat işlemleri, iki yılı geçmemek üzere, makul bir süre içinde oluyorsa, bu hükümden yararlanmak için bir ikame olarak ithal ürünlere eşit ve onlarla aynı nitelik ve özelliklere sahip bir miktarda yurtiçi piyasa girdileri kullanabilir. Bu kalem, Ek II'de yer alan üretim sürecinde girdi kullanımını hakkındaki ilkelere ve Ek III'te yer alan ihracat ikameleri olarak ikame yeri çekme sistemlerinin belirlenmesi hakkındaki ilkelere uygun olarak yorumlanacaktır.

(j) Hükümetler (veya hükümetlerce kontrol edilen özel kurumlar) tarafından, ihracat kredi garantisi veya sigorta programlarının, ihraç ürünlerin bedelindeki artışlara karşı sigorta veya garanti programlarının veya kambiyo risk programlarının, bu programların uzun-dönemli işletme maliyetleri ve zararlarını karşılamaya yetmeyecek prim ücretleri üzerinden sağlanması.

(k) Hükümetler (veya hükümetlerce kontrol edilen ve/veya hükümetlerin yetkisi altında hareket eden özel kurumlar) tarafından, kullanılan fonlar için fiilen ödemeleri gereken

gelmeksizin, mevcut iki-taraflı vergi anlaşmalarının veya diğer spesifik uluslararası mekanizmaların imkanlarını kullanarak, farklılıklarını çözmeye gayret edeceklerdir.

Paragraf (e), bir Üye'nin, kendi işletmeleri veya bir başka Üye'nin işletmeleri tarafından kazanılan yabancı-kaynaklı gelirlerin çifte vergilendirilmesini önlemek için tedbirler almasını sınırlamaya yönelik değildir.

⁶⁰ Paragraf (h), katma-değer vergisi sistemlerine ve onun yerine sınır ticareti intibakına uygulanmaz; katma değer vergilerinin aşırı ölçüde affedilmesi sorunu, tamamiyle paragraf (g)'nin kapsamı içine girer.

(veya aynı vade ve diğer kredi şartlarına sahip ve ihracat kredisiyle aynı döviz cinsinden olan fonlar elde etmek için uluslararası sermaye piyasalarında borçlansalardı ödemeleri gerekecek olan) faiz oranlarının altında faiz oranlarıyla ihracat kredileri sağlanması veya, ihracat kredisi şartları alanında önemli bir avantaj elde etmek amacıyla kullanıldıkları ölçüde, kredi alırken ihracatçılar veya mali kurumlar tarafından üstlenilen maliyetlerin tümünün veya bir kısmının hükümetler (veya sözkonusu özel kurumlar) tarafından ödenmesi.

Ancak şu şartla ki, eğer bir Üye, bu Anlaşma'nın en az oniki asli üyesinin 1 Ocak 1979 tarihi itibarıyla taraf oldukları resmi ihracat kredileri hakkında bir uluslararası girişime (veya bu asli Üyeler tarafından kabul edilmiş olan müteakip bir girişime) taraf ise, veya bir Üye ilgili girişimin faiz oranları hükümlerini fiilen uyguluyor ise, bu hükümlere uygun bir ihracat kredisi uygulaması, bu Anlaşma tarafından yasaklanmış bir ihracat sübvansiyonu sayılmayacaktır.

(l) GATT 1994 Madde XVI anlamında bir ihracat sübvansiyonu teşkil eden kamu hesabına bütün diğer vergiler.

EK II

ÜRETİM SÜRECİNDE GİRDİ KULLANIMI HAKKINDA İLKELER⁶¹

I

1. Dolaylı vergi iadesi programları, (atıklar için normal bir pay bırakarak) ihraç edilen ürünün üretiminde kullanılan girdiler üzerinden alınan ön-aşama birikimli dolaylı vergilerin muaf tutulması, affedilmesi veya ertelenmesine imkan verebilir. Aynı şekilde, geri verme programları, (atıklar için normal bir pay bırakarak) ihraç edilen ürünün üretiminde kullanılan girdiler üzerinden alınan ithalat vergilerinin affedilmesi veya geri verilmesine imkan verebilir.

2. Bu Anlaşma'ya ait Ek I'deki İhracat Sübvansiyonları Hakkında Açıklamalı Liste, paragraf (h) ve (i)'de "ihraç edilen ürünün üretiminde kullanılan girdiler" terimine atıf yapmaktadır. Paragraf (h) gereğince, dolaylı vergi iadesi programları, ihraç edilen ürünün üretiminde kullanılan girdiler üzerinden fiilen alınmakta olan bu tür vergilerin miktarını aşan bir miktarda ön-aşama birikimli dolaylı vergilerin muaf tutulması, affedilmesi veya ertelenmesi sonucunu verdikleri ölçüde bir ihracat sübvansiyonu teşkil edebilirler. Paragraf (i) gereğince, geri verme programları, ihraç edilen ürünün üretiminde kullanılan girdiler üzerinden fiilen alınanları aşan bir miktarda ithalat vergilerinin affedilmesi veya geri verilmesi sonucunu verdikleri ölçüde bir ihracat sübvansiyonu teşkil edebilirler. Her iki paragraf da, ihraç edilen ürünün üretiminde girdi kullanımıyla ilgili bulgularda atık için normal pay bırakılması gerektiğini öngörmektedir. Paragraf (i) ayrıca, eğer uygunsa, ikame de öngörmektedir.

II

Bu Anlaşma gereğince yapılmakta olan bir telafi edici vergi soruşturmasının bir parçası olarak, ihraç edilen ürünün üretiminde girdi kullanılıp kullanılmadığını belirlerken, soruşturma makamları aşağıdaki şekilde hareket etmelidir:

1. Bir dolaylı vergi iade programının veya bir geri verme programının, ihraç edilen ürünün üretiminde kullanılan girdiler üzerindeki dolaylı vergiler veya ithal vergilerinin aşırı ölçüde iade edilmesi veya geri verilmesi nedeniyle bir sübvansiyon oluşturduğu iddia ediliyorsa, soruşturma makamları, öncelikle, ihraç eden Üye'nin hükümetinin ihraç edilen ürünün üretiminde hangi girdilerin ve ne miktarlarda kullanıldığını belirleyecek bir sistem veya prosedüre sahip olup olmadığını ve böyle bir sistem veya prosedür uygulayıp uygulamadığını tesbit etmelidirler. Böyle bir sistem veya prosedürün uygulandığı tesbit edilirse, soruşturma makamları, bu sistem veya prosedürün makul olup olmadığını, amaçlanan hedef bakımından etkin olup olmadığını ve ihraç ülkesindeki genel olarak kabul gören ticari uygulamalara dayanıp dayanmadığını belirlemek için bu sistem veya prosedürü incelemelidirler. Soruşturma makamları, Madde 12'nin altıncı paragrafına uygun olarak, bilgiyi doğrulamak için veya sistem veya prosedürün etkin bir şekilde uygulandığı hususunda emin olmak için bazı pratik testler yapılmasını gerekli görebilirler.

⁶¹ Üretim sürecinde kullanılan girdiler, üretim sürecinde fiziksel olarak yer alan girdiler, enerji, yakınlara ve petrol, ve ihraç edilen ürünü elde etmek için kullanımları esnasında tüketilen kataliz maddeleridir.

2. Böyle bir sistem veya prosedür mevcut değil ise, makul değil ise, veya mevcut ve makul kabul ediliyor fakat uygulanmadığı veya etkin bir şekilde uygulanmadığı tesbit edilir ise, aşırı bir ödeme vuku bulmuş olup olmadığını belirleme çerçevesinde, fiilen kullanılan girdiler temelinde ihracatçı Üye tarafından bir diğer soruşturmanın yapılması gerekecektir. Eğer soruşturma makamları gerekli görürse, paragraf 1'e uygun olarak bir başka soruşturma yapılacaktır.

3. Soruşturma makamları, eğer üretim sürecinde kullanılıyor ve ihraç edilen üründe fiziksel olarak mevcut ise girdileri fiziksel olarak dahil edilmiş kabul etmelidirler. Üyeler, bir girdinin nihai üründe, üretim sürecine girdiği şekil ile aynı şekilde bulunması gerekmediğini kaydederler.

4. İhraç edilen ürünün üretiminde kullanılan belirli bir girdinin miktarını belirlerken, "atıklar için normal bir pay" bırakılmalıdır ve bu atıklar ihraç edilen ürünün üretiminde tüketilmiş olarak kabul edilmelidir. "Atık" terimi, belirli bir girdinin, üretim sürecinde bağımsız bir fonksiyon yerine getirmeyen, (etkinsizlikler gibi nedenlerle) ihraç edilen ürünün üretiminde tüketilmeyen ve aynı imalatçı tarafından geri kazanılmayan, kullanılmayan veya satılmayan kısmına atıf yapar.

5. Soruşturma makamının, atık için iddia olunan payın "normal" olup olmadığına ilişkin belirlemesi, uygun şekilde, üretim sürecini, ihracat ülkesindeki endüstrinin ortalama tecrübesini ve diğer teknik faktörleri hesaba katmalıdır. Soruşturma makamı, atık miktarının vergi veya resim iadesi veya affına dahil edilmesinin sözkonusu olduğu durumlarda, bu miktarın ihracatçı Üye makamları tarafından makul bir şekilde hesaplanmış olup olmadığının önemli bir konu olduğunu hatırd tutmalıdırlar.

EK III

IHRACAT SÜBVANSİYONLARI OLARAK İKAME GERİ VERME SİSTEMLERİNİN BELİRLENMESİNDE İLKELER

I

Geri verme sistemleri, bir başka ürünün üretim sürecinde tüketilen girdiler üzerindeki ithal vergilerinin iadesi veya geri verilmesine imkan verebilir ve burada bu ürünün ihracatı, ithal girdiler yerine ikame edilenlerle aynı kalite ve özelliklere sahip yerli girdiler içerir. Ek I'deki İhracat Sübvansiyonları Hakkında Açıklamalı Liste'nin (i) sayılı paragrafı gereğince, ikame geri verme sistemleri, geri vermenin talep edildiği ithal girdiler üzerinden başlangıçta alınmış olan ithal vergilerinin aşırı ölçüde geri verilmesiyle sonuçlandıkları ölçüde bir ihracat sübvansiyonu teşkil edebilirler.

II

Bu Anlaşma gereğince bir telafi edici vergi soruşturmasının bir parçası olarak herhangi bir ikame geri verme sistemini incelerken, soruşturma makamları aşağıdaki şekilde hareket etmelidir:

1. Açıklamalı Liste'nin (i) sayılı paragrafı, yerel piyasa girdilerinin bir ürünün ihracat için üretiminde ithal girdiler yerine ikame edilebileceğini öngörmektedir; ancak şu şartla ki, bu girdiler, ikame edilen ithal girdilere eşit miktarda olmalı ve onlarla aynı kalite ve özelliklere sahip olmalıdır. Bir doğrulama sistemi veya prosedürünün varlığı önemlidir çünkü bu, ihraç eden Üye'nin hükümetinin, geri verme talep edilen girdilerin miktarının, hangi şekilde olursa olsun ihraç edilen benzer ürünlerin miktarını geçmemesini ve sözkonusu ithal girdiler üzerinden başlangıçta alınmış olanları aşan bir miktarda ithalat vergisi geri vermesi olmamasını sağlamasını ve göstermesini mümkün kılar.

2. Bir ikame geri verme sisteminin bir sübvansiyon oluşturduğu iddia ediliyorsa, soruşturma makamları, öncelikle, ihraç eden Üye'nin hükümetinin bir doğrulama sistemi veya prosedürüne sahip olup olmadığını ve böyle bir sistem veya prosedürü uygulayıp uygulamadığını incelemelidir. Böyle bir sistem veya prosedürün uygulandığı tesbit edilirse, soruşturma makamları, bu sistem veya prosedürün makul olup olmadığını, amaçlanan hedef bakımından etkin olup olmadığını ve ihraç ülkesindeki genel kabul gören ticari uygulamalara dayanıp dayanmadığını belirlemek için doğrulama prosedürü veya sistemini incelemelidirler. Prosedürlerin bu kriterleri karşıladığının belirlenmesi ve etkin bir şekilde uygulanması halinde, herhangi bir sübvansiyonun mevcut olmadığı kabul edilmelidir. Soruşturma makamları, Madde 12'nin altıncı paragrafına uygun olarak, bilgiyi doğrulamak için veya doğrulama prosedürlerinin etkin bir şekilde uygulandığı hususunda emin olmak için bazı pratik testler yapılmasını gerekli görebilirler.

3. Doğrulama prosedürleri mevcut değil ise, makul değil ise, veya mevcut ve makul kabul ediliyor fakat uygulanmadığı veya etkin bir şekilde uygulanmadığı tesbit edilir ise, bir sübvansiyon olabilir. Bu tür durumlarda, aşırı bir ödemenin vuku bulmuş olup

olmadığını belirlemek için, fiilen yapılmış işlemler temelinde ihraç eden Üye tarafından bir diğer soruşturmanın yapılması gerekecektir. Soruşturma makamları gerekli görürse, paragraf 2'ye uygun olarak bir soruşturma daha yapılacaktır.

4. Geri verme talep edilen belirli ithal sevkiyatların ihracatçılar tarafından seçilebildiği bir ikame geri verme hükmünün varlığı, kendi başına bir sübvansiyon oluşturuyor şeklinde düşünülmemelidir.

5. Fiilen ödenen veya ödenmesi gereken faiz ölçüsünde, hükümetlerce kendi geri verme programları çerçevesinde iade edilen meblağlar üzerinden faiz ödeniyorsa, paragraf (i)'deki anlamda ithal vergilerinin aşırı ölçüde geri verilmesi mevcut kabul edilecektir.

EK IV

TOPLAM AD VALOREM SÜBVANSİYONLARIN HESAPLANMASI (MADDE 6'NIN 1(A) SAYILI PARAGRAFI)⁶²

1. Madde 6 paragraf 1(a) bakımından bir sübvansiyonun miktarının hesaplanması, sübvansiyonu veren hükümete olan maliyet şeklinde yapılacaktır.
2. Paragraf 3,4 ve 5 hükümleri müstesna olmak üzere, sübvansiyonun genel oranının ürünün değerinin yüzde 5'ini geçip geçmediğini belirlerken, ürünün değeri, sübvansiyonun verildiği dönemden hemen önceki 12 aylık dönemde alıcı firmanın⁶³ veri bulunan satışlarının toplam değeri olarak hesaplanacaktır.⁶⁴
3. Sübvansiyon, belirli bir ürünün üretimine veya satışına bağlı ise, ürünün değeri, sübvansiyonun verildiği dönemden hemen önceki 12 aylık dönemde alıcı firmanın o üründen yaptığı veri bulunan satışların toplam değeri olarak hesaplanacaktır.
4. Alıcı firmanın yeni kurulmuş ve faaliyete başlamış olduğu durumlarda, sübvansiyonun genel oranı, yatırılan fonlar toplamının yüzde 15'ini geçiyorsa, ciddi bir ihlalin mevcut olduğu kabul edilecektir. Bu paragraf bakımından, bir faaliyete geçiş dönemi, ilk üretim yılının ötesine geçmeyecektir.⁶⁵
5. Alıcı firma, enflasyon yaşanan bir ülkenin ekonomisinde bulunuyor ise, ürünün değeri, sübvansiyonun verileceği aydan önceki 12 ay içinde yaşanan enflasyon oranıyla endekslenmiş olarak alıcı firmanın bir önceki yıldaki toplam satışları (veya, eğer sübvansiyon şartlı ise, ilgili üründen yaptığı satışları) olarak hesaplanacaktır.
6. Belirli bir yıldaki genel sübvansiyon oranını tesbit ederken, bir Üye'nin toprakları içindeki farklı programlar çerçevesinde ve farklı makamlar tarafından verilen sübvansiyonlar birleştirilecektir.
7. DTÖ Anlaşması'nın yürürlüğe giriş tarihinden önce verilen ve faydaları gelecekteki üretime tahsis edilen sübvansiyonlar, genel sübvansiyon oranına dahil edilecektir.
8. Bu Anlaşma'nın ilgili hükümleri çerçevesinde dava edilemeyen sübvansiyonlar, Madde 6 paragraf 1(a) açısından bir sübvansiyonun miktarının hesaplanmasına dahil edilecektir.

⁶² Bu Ek'te belirtilmeyen veya Madde 6 paragraf 1(a) yönünden daha fazla açıklığa kavuşturulması gereken konularda, gerekli oldukça, Üyeler arasında bir mutabakat geliştirilmelidir.

⁶³ Alıcı firma, sübvansiyon eden Üye'nin toprakları içindeki bir firmadır.

⁶⁴ Vergiye ilişkin sübvansiyonlarda, ürünün değeri, vergiyle ilgili tedbirin kazanıldığı mali yılda alıcı firmanın satışlarının toplam değeri olarak hesaplanacaktır.

⁶⁵ Faaliyete geçiş durumları, üretim başlamamış olsa bile, sübvansiyondan yararlanan ürünler imal etmek amacıyla ürün geliştirme veya tesis inşa etme yönünde mali taahhütlerde bulunulan durumları içerir.

EK V

CİDDİ ZARAR HAKKINDA BİLGİ OLUŞTURMA PROSEDÜRÜ

1. Her Üye, Madde 7'nin 4,5 ve 6 sayılı paragrafları çerçevesindeki prosedürlerde bir heyet tarafından incelenecek delillerin oluşturulmasında işbirliği edecektir. İhtilafın tarafları ve ilgili üçüncü ülke Üyeler, Madde 7'nin 4 sayılı paragrafının hükümlerine müracaat edilir edilmez, kendi toprakları içinde bu hükmün uygulanmasından sorumlu kuruluşu ve bilgi taleplerine uygun olarak kullanılacak prosedürleri İhtilafın Çözümlemesi Organına (İÇÖ) bildirecektir.

2. Madde 7 paragraf 4 çerçevesinde bir konunun İÇÖ'ya havale edildiği durumlarda, İÇÖ, talep üzerine, sübvans eden Üye'nin hükümetinden sübvansiyonun varlığı ve miktarını ve sübvans edilen firmaların toplam satışlarının değerini belirlemek için gerekli bilgilerin ve sübvans edilen ürünün neden olduğu olumsuz etkileri analiz etmek için gereken bilgilerin elde edilmesiyle ilgili prosedürü başlatacaktır.⁶⁶ Bu süreç, uygun olduğu takdirde, Kısım VII'de tarif edilen bildirim prosedürleri yoluyla bir ihtilafın taraflarında mevcut bulunan bilgileri açıklığa kavuşturmak ve daha ayrıntılı bir hale getirmek ve bilgi toplamak için, sübvans eden Üye ve şikayetçi Üye'nin hükümetlerine sorular sorulmasını da içerebilir.⁶⁷

3. Üçüncü ülke piyasalarında etkiler olması halinde, bir ihtilafın bir tarafı, üçüncü ülke Üye'nin hükümetine sorular sorulması yöntemi de dahil olmak üzere, sübvans eden Üye veya şikayetçi Üye'den başka yollardan makul şekilde temin edilemeyen, olumsuz etkilerin analiz edilmesi için gerekli bilgileri toplayabilir. Bu gereklilik, üçüncü ülke Üye üzerine makul olmayan bir yük getirmeyecek şekilde uygulanmalıdır. Özellikle, böyle bir Üye'den özel olarak bu amaçla bir piyasa veya fiyat analizi yapması beklenmeyecektir. Verilecek bilgiler, kolaylıkla elde edilebilen veya bu Üye tarafından kısa sürede elde edilebilecek bilgilerdir (mesela, ilgili istatistik servisleri tarafından toplanmış fakat henüz yayımlanmamış en son istatistikler, ithalat hakkında gümrük verileri ve ilgili ürünlerin beyan edilen değerleri, vs.). Ancak, bir ihtilafın bir tarafı, masrafları kendine ait olarak, ayrıntılı bir piyasa analizi yapmaya giriştiği takdirde, bu analizi yapan kişi veya firmanın işi, üçüncü ülke Üye'nin makamları tarafından kolaylaştırılacak ve bu kişi veya firmaya, hükümetçe normalde gizli tutulmayan bütün bilgilere erişme imkanı verilecektir.

4. İÇÖ, bilgi toplama sürecini kolaylaştırmak işlevini yerine getirmek üzere bir temsilci belirleyecektir. Temsilcinin tek amacı, ihtilafın çok-tarafli incelenmesinin çabuklaştırılmasını kolaylaştırmak için gerekli bilgilerin zamanında oluşturulmasını sağlamak olacaktır. Özellikle, temsilci, tarafların işbirliği yapmasını teşvik etmek yanında, gerekli bilgileri en etkin şekilde istemek için yollar önerebilir.

5. Paragraf 2,3 ve 4'de gösterilen bilgi toplama süreci, konunun Madde 7 paragraf 4 çerçevesinde İÇÖ'ya havale edildiği tarihten sonra 60 gün içinde tamamlanacaktır. Bu

⁶⁶ Ciddi zararın varlığının gösterilmesi gereken durumlarda.

⁶⁷ İÇÖ tarafından bilgi toplanması süreci, niteliği itibariyle gizli olan veya bu sürece dahil herhangi bir Üye tarafından gizlilik şartıyla verilen bilgilerin korunması gerekliliğini dikkate alacaktır.

süreçte elde edilen bilgiler, Kısım X hükümlerine uygun olarak İÇÖ tarafından oluşturulan heyete sunulacaktır. Bu bilgiler, başka şeyler yanında, sözkonusu sübvansiyonun miktarı (ve, uygun ise, sübvansiyon edilen firmaların toplam satışlarının değeri), sübvansiyon edilen ürünün fiyatları, sübvansiyon edilmeyen ürünün fiyatları, piyasadaki diğer satıcıların fiyatları, sübvansiyon edilen ürünün sözkonusu piyasaya arzındaki değişimler ve piyasa paylarındaki değişimler hakkında veriler içermelidir. Bu bilgiler, heyetin sonuçlarına varırken gerekli bulunduğu ek bilgilerle birlikte, mukabil deliller de içermelidir.

6. Sübvansiyon eden ve/veya üçüncü-ülke Üye bilgi toplama sürecinde işbirliği etmez ise, şikayetçi Üye, sübvansiyon eden ve/veya üçüncü-ülke Üye'nin işbirliğinden kaçınmasına ilişkin olgular ve koşullarla birlikte, kendisine açık deliller temelinde ciddi ihlal iddiasını sunacaktır. Sübvansiyon eden ve/veya üçüncü-ülke Üye tarafından işbirliği edilmemesi nedeniyle bilgi toplanamaması halinde, heyet, başka yollardan elde edilebilen en iyi bilgilere dayanarak gerektiği şekilde tutanağı tamamlayabilir.

7. Kararını verirken, heyet, bilgi toplama sürecine dahil herhangi bir tarafın işbirliğinden kaçınmasından olumsuz sonuçlar çıkarmalıdır.

8. Mevcut en iyi bilgileri mi yoksa olumsuz sonuçları mı kullanmak gerektiği hakkında bir tesbit yaparken, heyet, herhangi bir bilgi talebinin makuliyeti ve tarafların bu bilgi talebine işbirlikçi bir yaklaşımla ve vaktinde uymakta gösterdikleri gayretler hakkında, paragraf 4 çerçevesinde tayin edilen İÇÖ temsilcisinin tavsiyelerini dikkate alacaktır.

9. Bilgi toplama sürecindeki hiçbir şey, heyetin ihtilafın uygun bir şekilde çözümlenmesi için elzem gördüğü ve bu süreç içinde elde etmek için yeterince uğraşılmamış veya oluşturulmamış ilave bilgiler elde etmeye çalışmasını engellemeyecektir. Ancak, normalde , heyet bu ilave bilgiler belirli bir tarafın pozisyonunu destekleyecek ise ve bu bilgilerin tutanakta bulunmaması sözkonusu tarafın bilgi toplama sürecinde makul olmayan bir tarzda işbirliğinden kaçınmasının bir sonucu ise, tutanağı tamamlamak için ilave bilgi istememelidir.

EK VI

MADDE 12 PARAGRAF 6 GEREĞİNCE YERİNDE SORUŞTURMALAR HAKKINDA PROSEDÜRLER

1. Bir soruşturmanın başlatılması üzerine, ihracatçı Üye makamlarına ve ilgili oldukları bilinen firmalara, yerinde soruşturmalar yapılacağı bildirilmelidir.
2. İstisnai hallerde, soruşturma heyetine gayri-resmi uzmanlar dahil edilmesi düşünüyor ise, ihracatçı Üye'nin firmaları ve makamları bundan haberdar edilmelidir. Bu gayri resmi uzmanlar, gizlilik şartlarının ihlalinin dolaylı etkin yaptırımlara tabi olmalıdır.
3. Ziyaret kesin olarak programa bağlanmadan önce, ihracatçı Üye'deki ilgili firmaların açık rızasını almak standart uygulama olmalıdır.
4. İlgili firmaların rızası alınır alınmaz, soruşturma yetkilileri, ihracatçı Üye makamlarına, ziyaret edilecek firmaların adları ve adreslerini ve kararlaştırılan tarihleri bildirmelidir.
5. Ziyaret yapılmadan önce, ilgili firmalara yeterince önceden haber verilmelidir.
6. Soru cetvelini izah etmeye yönelik ziyaretler, ihracatçı bir firmanın talebi üzerine yapılmalıdır. Böyle bir talep halinde, soruşturma yetkilileri kendilerini firmanın istifadesine sunabilirler; böyle bir ziyaret, ancak (a) ithalatçı Üye'nin makamları sözkonusu Üye'nin hükümetinin temsilcilerine haber verdikleri ve (b) bu temsilciler ziyarete itiraz etmedikleri takdirde yapılabilir.
7. Yerinde soruşturmanın temel amacı, sağlanan bilgileri doğrulamak veya ilave ayrıntılar elde etmek olduğuna göre, soru cetveline cevap alındıktan sonra yapılmalıdır meğer ki firma aksini kabul etsin ve ihracatçı Üye'nin hükümeti, soruşturma yetkilileri tarafından, yapılacak ziyaret hakkında bilgilendirilsin ve buna itiraz etmesin; ayrıca, ziyaret öncesinde, ilgili firmaya, doğrulanacak bilgilerin ve sağlanması gereken diğer bilgilerin genel niteliği bildirilsin. Ancak bu, elde edilen bilgiler ışığında ilave ayrıntılar sağlanmasına yönelik taleplerde bulunulmasını dışlamamalıdır.
8. Ihracatçı Üyeler'in makamları veya firmaları tarafından sorulan ve başarılı bir yerinde soruşturma için elzem olan sorular, mümkün ise, ziyaret yapılmadan önce cevaplanmalıdır.

EK VII

MADDE 27 PARAGRAF 2(A)'DA SÖZÜ EDİLEN GELİŞMEKTE OLAN ÜLKE ÜYELER

Madde 27 paragraf 2(a)'nın hükümleri çerçevesinde Madde 3 paragraf 1(a)'nın hükümlerine tabi olmayan gelişmekte olan ülke Üyeler şunlardır:

(a) Birleşmiş Milletler tarafından belirlenen ve DTÖ'nün Üyeleri olan en az gelişmiş ülkeler.

(b) DTÖ'nün Üyeleri olan aşağıdaki gelişmekte olan ülkelerden her biri, adam başına GSMH yılda 1.000 Amerikan Doları seviyesine çıktığı zaman Madde 27 paragraf 2(b)'ye göre diğer gelişmekte olan ülke Üyeler'in tabi oldukları hükümlere tabi olacaklardır⁶⁸ : Bolivya, Kamerun, Kongo, Fildişi Kıyısı, Dominik Cumhuriyeti, Mısır, Gana, Guatemala, Guyana, Hindistan, Endonezya, Kenya, Fas, Nikaragua, Nijerya, Pakistan, Filipinler, Senegal, Sri Lanka ve Zimbabve.

⁶⁸Gelişmekte olan ülke üyelerin paragraf (b)'deki listeye dahil edilmesi, Dünya Bankasının fert başına GSMH hakkında en son verilerine dayanmaktadır.